

MLADIKA

LETO II. - ŠTEV. 5

MAJ

MLADIKI

1958

5

IZHAJA V SAK MESEC

Uredila

Jože PETERLIN in Dušan JAKOMIN

VSEBINA

Branko Bohinc: Mati	81
Marijan Slokar: Srečanje narodov	82
Stanko Janežič: Binče išče delo .	83
Drago Štoka: Beg z grude	83
Jože Starc: Ribiške mreže	84
Fantovski mlaj v Dolini	85
Martin Jevnikar: Umberto Urbani	86
Marij Maver: Mama	87
Bruna Pertot: Pomlad	87
Mirko Mazora: Obrazek v pesteh	87
Mirjam: Polno bridkosti	87
Zakaj sem ostvaril film »Deset božjih zapovedi?«	88
Pomenki pod domačim krovom .	90
Slavko: Materi	90
Jože Prešeren: Klic po materi . .	91
Franc Jeza: Moč ljubezni	92
Radio	96
Razgledi	98
Za kratek čas	100

Uredništvo in uprava: Trst,
Via Trento 2 - Gorica, Riva Piazzutta 18
Poštni čekovni račun št. 11-975

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193

Odgovorni urednik: Dušan Jakomin

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica
Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

POROČNA KORAČNICA

Navadno pri najbolj organiziranih porokah pozabijo na malenkost, ki ima vendar svojo važnost, kakšno glasbo bomo imeli v cerkvi. Navadno vso stvar prepustimo organistu samemu; kar bo igral, bo dobro. Tako imamo vedno znane poročne koračnice, Schubertovo ali Gounodovo Ave Marijo, Schumannovo Sarnjarjenje ter Haendlov largo. Pri poročnih obredih že vemo v naprej, da bodo prišle na vrsto te skladbe.

Ali ne bi lahko pokazali ob tej priliki več glasbene izobrazbe in več čuta za lepoto in pestrost?

Navedemo nekaj odlomkov, ki se nam zde tudi primerni za to priliko:

Labod — Saint Saens; Meditacija iz Massenietove opere Thais, Tartinijev Adagio iz Sonate v G duru, Veracinijev Largo, Mulétov Largo, Bachova Aria sulla V corda.

Orglam se lahko pridruži violina. Ogibajte se pa po možnosti pevcev, ki napravijo vso stvar preveč teatralno in znajo celo pokvariti lepo, intimno razpoloženje.

Tudi v tem smislu vam želimo vso srečo. Najlepša voščila pa na novo začeto pot, pot življenja.

ŠE O PEVSKIH ZBORIH

Zadnjič smo objavili nekaj misli o stanju naših pevskih zborov. Dobili smo novo pismo, ki dopolnjuje prejšnje in ki ga radi objavljamo. Gospa O. B. nam piše med drugim takole:

Ker sem dolgoletna pevka in mi je delovanje naših pevskih zborov pri srcu, bi rada k pismu v zadnji številki še nekaj misli dodala.

V naše kraške vasi je hodila v času najhujšega narodnega zatiranja prepevat vsa tedanja naša mladina, iz vseh slojev.

Največ naših pesmi pa je v naše kraške vasi in še naprej do skrajnih mejā ponesel šentjakobski pevski zbor. Druga skupina, ki je nedeljo za nedeljo prepevala po našem podeželju, je bila družba »Štampilharjeva« zbrana iz mesta in vseh predmestij.

Bila je še skupina »študentov« in »magna montia«. Ti dve skupini pa nista imeli lastnega pevskega zbora; a koder sta hodili, sta prepevali kakor sta pač znali.

Ni imela ta mladina višje šolske izobrazbe razen nekaj študentov, a imela je veliko ljubezen do svojega materinega jezika in do naše večno lepe slovenske pesmi.

Ni se ta mladina bala prepevati naših pesmi, ni se sramovala govoriti svete materine besede, kakor se to dogaja in opaža danes pri naši, žal, tudi višješolski in visokošolski mladini.

In takrat si za izgovorjeno slovensko besedo tvegala klofuto.

Ni pa bilo takrat med mladino nikakega strankarstva, bili so vsi za enega, eden za vse.

Lahko z gotovostjo trdim, da so sinovi in hčere tiste mladine jamstvo za obstoj naše tukaj živeče narodne manjšine.

To sem napisala v vzgled današnji mladini, kateri je naša lepa pesem za »v staro šaro«. Vsi vemo, da še obstoječe pevske zборе »stari družijo pokoncija«. Mladine je v zborih malo in še ta prihaja brez navdušenja in se ne zaveda točnosti.

Upravičena je torej skrb vseh tistih, katerim je delovanje naših zborov še pri srcu.

Ena izmed takratne mladine

PRIMORSKA NA BOŽJIH POTEH

Slovenci smo bili vedno goreči obiskovalci božjih poti. Zlasti pri nas na Primorskem v vsem povojnem času zanimanje za božje poti vedno bolj raste. Letos se odpravlja nad tisoč zamejskih Slovencev na skupno božjo pot v Lurd; med njimi je Primorcev 800. Ker so bila podobna skupna romanja tudi v preteklih letih in ker imajo takšni skupni prazniki na velikih božjih poteh izreden pomen za vero in dom, zato mislimo, da bi naslednji odstavek zanimali tudi naše bralce. Na stavljen vprašanja nam je odgovoril dolinski župnik, g. Franc Štuhec, ki s tržaškimi duhovniki skrbi za naša skupna romanja.

Koliko je bilo skupnih romanj in kaj je dalo povod za vsakoletno skupno božjo pot?

Skupnih romanj je bilo osem, letošnje v daljni Lurd je deveto. Začeli smo v svetem letu 1950, ko je v dveh skupinah šlo v Rim 400 Tržičanov. Prav to izredno visoko število že pri prvi skupni božji poti v Rim, predvsem pa želja in novi predlogi prvih romarskih znancev so dali povod za nadaljne skupne obiske svetih krajev.

Ali so bili na teh romanjih zastopani vsi Primorci ali samo Tržičani?

V Rim in na Barbano so šli le Tr-

(Nadaljevanje na 3. strani platnic)

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (12 številk) 1200 (1400) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol.

Cvetoči maj

MATI

Branko Bohinc

Ko v zornem jutru se razraščáš v rožnat grm
in prva rosa v toplem ti blesti očesu,
ljubezni tvoji vzpon nobeden ni prestrm.
Ti jok spreminjaš v pesem in kot ob slovesu
razdajaš svoje čare, mlado moč in kri.
Tako se razsipava jasna noč o kresu.
Iz materinstva cvet za cvetom ti vzbrsti,
vsak svojo nežnost in lepoto svojo diha;
ti skrbno bdiš, da v rožo se razbohota.
Ko zrem, kako iz tebe sreča se nasmiha,
zaslutim vse bogastvo, nadčloveško moč,
ki v tvojem srcu kakor sladka godba niha
trenutek za trenutkom, dan in noč.

Življanja sonce se pomika v poldan vroč.
Ti zlata vez si, ki v ljubezen vse ovija.
In kakor potok izpod gor glasno deroč
v jezerske se gladine čisti mir razlija,
tako umirjaš vsa navzkrižja in nasprotja,
ki v srca seje jih človeška hudobija.

Otroci drug za drugim zginjajo v razpotja,
ti vsakemu v spomin poklanjaš le srce,
da v težki uri si vzemo polni ganotja
iz njega moč in lek za sleherni gorje.
Po licu solza zdrzne, ko odpiraš vrata
poslednjemu, ki v svet odpravlja se smeje.
Razdala vse si, mati, vendar si bogata.

Večer je. Močna žena, ali čutiš dih
jeseni, ki šumi prek tvojega obraza?
In tvoj pogled, kako prečudno blag in tih
strmi v neznano. Kaj šepečeš: »Ni dokaza,
saj ni dokaza.« Kaj odšla v samotni kraj
si z mislijo prebridko, topa, brez izraza?
Poglej: ne vidiš, da se vrača ti nazaj,
otrok, ki misliš, da je v kriva pota zašel?
Objemi, kot nekoč poljubi ga sedaj!
O, srečna mati, v tebi sin je mir spet našel.
Kako obraz oveli znova zaživi,
v očeh žari spomin iz davnih časov.
Zdaj spet si mati kot nekdanje dni.

Srečanje narodov

Obračun sveta za bolj človeški svet — pod tem geslom je Belgija organizirala 30. mednarodno razstavo ali Expo, kakor kratko pravijo v Bruslju tej veliki manifestaciji tehnike, znanosti, kulture in civilizacije; univerzalno ne samo v zemljepisnem pomenu besede, ampak tudi v zanimanjih. Na letake so dali organizatorji natisniti besede Erazma Rotterdamskega: Želim se imenovati državljani sveta, prijatelje vseh narodov veselstva — in to morda ne čisto brez stranskih namenov, saj se že dalj časa vztrajno šušlja o vedno trdnjšem položaju Bruslja v kandidaturi za evropsko prestolnico. Kajti tudi tu, kot povsod drugod, je denar gospod; tako v malih rečeh (prenočišče pri privatnikih vas stane 3500 lir — v ne preveč luksuznem hotelu dvakrat toliko — kosilo od 1500 lir do 15.000 v najvišji krogli Atomiuma) kot tudi v velikem. Saj stane Expo okoli 10 milijard belgijskih frankov ali približno 130 milijard lir. Pomislimo samo, da je delo zaposlilo 12 tisoč delavcev za skupno 60 milijonov delovnih ur, da ima Expo 25 kilometrov lastnih cest, žičnico, železniško progo in da jo dnevno obiše 170 tisoč ljudi. ZSSR je za svoj paviljon porabila 12 milijard lir, ZDA osem, Francija in Velika Britanija pa tudi ne zaostajata. Značilno je, da so kljub temu arhitektonsko veliko bolj zanimivi paviljoni manjših dežel kot pa nenavduhujoča, le na vtis moči in ogromnosti preračunana paviljona, ki pokriva dosežke obeh glavnih konkurentov, ZDA in ZSSR.

Te kritike je prost konstrukcijsko zelo zanimivi paviljon Francije. Čeprav ni pokazal neke absolutne novosti v izgradnji, vsaj s teoretske strani, vendar vzbuja zanimanje že zaradi dosledne prostorske rešitve statičnih problemov ter drzne in funkcionalne zasnove in izpeljave. Naj omenimo tudi moderno zgardo, ki pokriva vhod v angleški paviljon in v katere notranjosti čutimo utrip na tradicijo vezanega srca. Vendar nisem imel občutka razdvojenosti med notranjostjo in zunanostjo, marveč harmonije — v duhu gesla: Ponosni na preteklost se pripravljamo na bodočnost, kateremu so Angleži posvetili svojo razstavo. Za trdiko Philips je Le Corbusier zgradil moderno zasnovano zgradbo, ki je sedaj morda že odprta obiskovalcem.

V notranjosti teh stavb skušajo prireditelji predvsem približati svojo deželo razumevanju obiskovalca, pa naj bo to mirno in nevsiljivo v svoji skoro asketski strogosti kot Japonska, nadvse kulturno in fino kot Avstrija, vedro in prak-

tično — Švica; trezno, kot nam prikaže svojo nenehno borbo z morjem Nizozemska; fino in izčrpno kot Češkoslovaška. Projagandno spretno kot ZSSR s svojimi ogromnimi kipi, letali avtomobili, elektronskimi napravami, zglednimi rudniki, vrtnimi stroji za nafto in, seveda, sputniki; ali pa propagandno manj spretno kot ZDA — z barvno televizijo v nekem kotu in elektronskimi računskimi stroji prav tako spretno skriti v drugem, zelo precizno napravo za manipulacijo na daljavo radioaktivnih snovi in strupov ter s svojo dobro vidno modno razstavo in senzacionalnim circomama.

Zelo je obiskovan tudi razstavni prostor Vatikana s cerkvijo, ki skuša pretrgati tradicijo v dosedanji gradnji cerkva. Vendar notranjosti, ki sicer vzbuja naklonjenost že zaradi velike preprostosti in ponižnosti, ne izpolni popolnoma vseh obetov zunanosti. Nekaj (ali je to prerazsežna belina na stekleni severni steni, ali hladna luč, ki prihaja izključno od obojne strani, ali pa le velika razsežnost stavbe) daje vtis hladnosti. Polna obiskovalcev in to ne samo katoličanov, je tudi stavba, prav tako na razstavišču svete stolice, kjer je prikazana drama modernega človeka in časa in njegovega moralnega indiferentizma.

Sredi Expoja pa kraljuje Atomium, ki naj bi bil isto za Bruselj, kar je Eiflvo stolp za Pariz — za katerega se pa vendar zdi, da je nekje na poti med namenom in udeležitvijo izgubil svojo prepričljivost. Predstavlja molekulo jekla v 150 milijon-kratni povečavi. Kroglice merijo v premeru 18 metrov, cevi 3, visok pa je 102 metra. Po ceveh pelje dvigalo in premikajoče se stopnice obiskovalce do vrha, kjer je restavracija.

In pod Atomiumom je pestra gmota obiskovalcev, jeziki vseh narodov in čar srečanj, vsakega z vsakim. Nemci, Francozi, Angleži, Rusi, Italijani, Crnci, Japonci... Ni težko sklepati prijateljstev med človekom in človekom. Ali bo kdaj tako med narodom in narodom?...

Zemlja postaja majhna, razdalje laže premostljive, narodne ekonomije premajhne, da bi lahko same uspešno izkoriščale nove energije atomskega jedra, priče smo prvim korakom v vsemirje.

Petinštirideset milijonov ljudi bo obiskalo Expo, kjer bodo srečali in spoznali druge ljudi različnih narodnosti. Prav to daje Bruseljski razstavi veliki človeški pomen — namreč pomen dogodka, ki olajšuje udeležitev zgodovinske nujnosti, to je odprave nepotrebnih pregrad med ljudmi.

Binče išče delo

Stanko Janežič

Kolesa pojo. Kolesa se smejejo.

He, he, Bog te požegnaj, Trst. Požvižgam se nate in Kras in pritlikave bore pod Repnom. He, he, velik je svet, za velike ljudi. Tako je, če je človek lahak. Dvigne peruti in poleti. Da sem potepin? Pa naj bom, naj bom. Kolesa pojo. Kolesa se smejejo.

Binče zre v noč. V bežeča drevesa, v bregove — vsi hite nazaj v domačijo. A bele ceste se vijejo v svet, visoko nad njimi zvezde bedijo vso pot. Pojdimoz njimi.

Ko da se mu v srcu budi odmev pesmi, pred nedavnim so jo brali v šoli.

Ce bi ostal, bi ostal zaradi nje, matere. Nekaj postaj se je peljala z njim. Jokala je. Potem se je zasmejala. Objela ga je. »Bog s teboj in moj blagoslov, Binče.« In se je vrnila.

Binče se smeje. Ve, da je nekdo na svetu, ki ga ljubi: mati.

Oče je tuj. Trda je njegova beseda. Razen ko je pijan. Takrat prepeva in so si blizu.

Sestri sta se poročili. Tretja pomaga doma. Dela, gospodinji, se krega in pase tegobo. Bog jo razumi.

Ce bi ostal, bi ostal zaradi matere. Hudo ji bo brez njega. Pisal ji bo. Zaslužil bo in ji poslal denar.

V Trstu ni dela. Ni dela, ni jela. Komaj se je privadil smrdljivemu vzdušju v ladjedelnicah svetega Marka, že so ga postavili na cesto. Bil je med najmlajšimi, da. Za prismuknjeneega Kraševca so ga imeli in smejali se se mu vsi vprek. Bog jim odpusti.

Kolesa pojo. Kolesa se smejejo.

Ali tudi kolesa sanjajo? Ne vidijo zvezd, le tračnice in mrzlo zemljo. Kolesa ne sanjajo. Morda pa le sanjajo. Svetle so tračnice. Vijejo se in v brezkončnost teko. Sanjajo.

Dolga je noč.

Velik je svet.

Tiho, potihokolesa pojo.

Tiho, potihosanjajo.

»Jaz sem iz Trsta. Dela bi rad. Vrgli so me na cesto. Odkar smo priključeni, gre vse rakovo pot. Selijo se. Kolnejo. Jaz pa se smejem. Dela mi dajte. Tu je izkaznica.«

Gruča brezposelnih je zrla z zanimanjem vanj. Bil je slok, potegnjen, z obraza pa je sijalo nekaj otroškega.

»Ne bo nič. V našem mestu že ne. Vidiš, koliko nas je. In kje so še drugi!«

»Najpametneje bo, da se vrneš takoj. Vlak še stoji. Naj te odpelje, od koder te je vzela.«

»Matere bi se moral za krilo držati. Kaj siliš v svet, ko imaš še mlečna usta.«

»Kruh nam boš odjedal, ti, smrkolin, nam, ki smo tukaj rojeni. Pokličimo policijo.«

»Kaj boste, fantje, vsi smo ljudje. Pustite ga. Zaradi enega nam ne bo huje ne bolje.«

Bil je že starejši mož, ki je tako spregovoril. Binče se je nezavedno primaknil k njemu. Mož je prišleka prijel za roko in ga peljal skozi gručo, ki se je raztegnila.

Za velikim belim postajnim poslopjem so ropotali vlaki. Vedno novi so prihajali in odhajali. Vse okrog je hrumelo mesto. Vabljivo in grozeče.

Čudno se je odražala od velikih novih poslopij stara lesena baraka. Krog nje so brezsravno čemeli kupi smeti.

BEG Z GRUDE

Hodili smo po gruntih, po strmih klancih, kjer smo srečevali precej kmetov in žensk, ki so pomagale pri težkem delu: nosile so na glavi kole, beke in jedi lačnim možem. Čudno se nam je zdelo, da ni bilo videti nič mladih fantov in deklet po gruntih; mislili smo, da je to morda izjemoma, zaradi prazničnega dne.

Pogovor je nanesel tudi na mlado delovno moč.

Reči je treba, da je danes težko dobiti mlade ljudi, ki bi se posvetili kmetijstvu. Naša mladina beži v tovarne, v mesto. Ne bom rekel, da je to napačno, vendar sem mnenja, da bi le moralo nekaj mladih ostati na gruntih.

Kaj pa je vzrok temu oddaljevanju od domače grude?

Največkrat lenoba in iskanje zaslužka. Gotovo je lepše ob nedeljah in praznikih leteti z avtomobili na izlete, kot pa biti doma ali v gruntih.

Ko smo že pri zaslužku, ali je mogoče preživljati se s samim gruntom, seveda tistemu, ki ga ima zadosti?

Je! Toda problem je delovna sila. Nihče noče več stopiti v grunte. Edino istrske delavce je včasih dobiti, a še te bolj težko. Tako smo primorani sami delati.

Menite, da bo kdaj spoznala mladina, da tako ni mogoče naprej, če hočemo ohraniti naš rod na tej prelepi obali?

Bojim se, da bolj težko. Težko se je iztrgati objemu mest in tovarn, če se je človek njim privadil.

Še nekaj. Je tu precej obdelane zemlje? Niti polovico vseh gruntov ne! Vse preveč raste robidovje in trava.

Koliko pa je v tej vasi ljudi, oziroma družin, ki se preživljajo s kmetijstvom?

Točnega števila bi ne znal povedati, ker je veliko takih, ki poleg službe v mestu obdelujejo še zemljo. Vendar se izključno z zemljo preživlja še kakih sedem družin.

Drago Štoka

Podobna slika je v vseh naših vaseh

RIBIŠKE MREŽE

Včasih malo posedijo naši ribiči v čolnih, se pogovore... Da, tudi o volitvah govore, saj bodo v tem tednu volili po dolgem času poslance v rimski parlament. Nič zaletavega ni v sodbah, trezno govore — so pač možje. Potem pove eden najstarejših Kontovelskih ribičev, g. Jože Starc:

Včasih so v začetku stajuna (sezone) navadno požegnali mreže. To se je zgodilo aprila, maja meseca. Tega danes ni več. Zdi se mi, da je nekoč bilo več viharjev kot danes; če pa danes slučajno nastane vihar, ni več toliko nevarnosti, kajti s dobrimi motorji, ki jih imamo danes, jim je gotovo mogoče uiti. Zelo močan veter je bil leta 1925. Takrat so trije Nabrežinci izgubili življenje. Mi smo se takrat vso noč borili z viharjem, zjutraj pa smo se vsi premočeni, zdelani in zmučeni vrnili v portič.

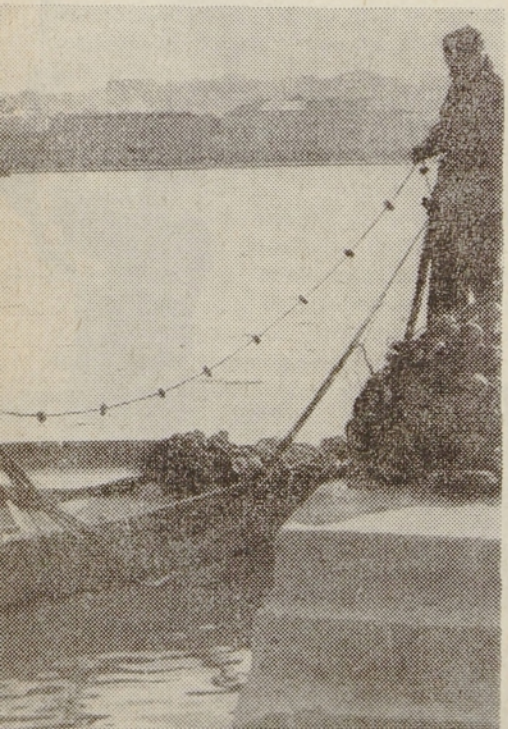
Še nekaj o viharjih. Ko so žene in otroci, ki so bili doma, opazili, da je z Nanosa zapela burja, so takoj pobrali nekaj loncev in škatelj in šlekli na pobočje kontovelskega hriba, kjer so v koru ropotali ter kričali ter s tem opozarjali može in očete na morju, da jim preti nevarnost in naj se zato vrnejo v portič. Danes tega seveda ni več.

O Kontovelu naj še to povem, da je nekoč bila stoođstotna ribiška vas, danes pa se s tem poklicem ukvarja le še kakih osem mož.

Kakšen pa je lov z lamparami?

Lov z lamparami je približno tak: na lov gredo tri barke. ena velika in dve manjši. Vse tri imajo zelo dobre in močne luči. Večja barka nosi mrežo, ki ji pravimo trata. Vse tri barke, ki se držijo skupaj, omamljajo z lučjo ribe. Proti jutru se manjši barki stisneta k večji in tako zožita krog, v katero se ulovile omamljene ribe. Ko prideta manjši barki v večji, ta ugasne luč in vrže mrežo (trato). Tako so ribe popolnoma v pasti in nimajo več izhoda.

Jože Starc

»Tukaj boš nočeval, dokler ne stakneš kaj boljšega. Ne bo kot doma, a v primeri z drugimi podobnimi nočišči je to kar kraljevsko. Če ti ne bodo dali miru, boš povedal meni. Takoj poleg, vidiš, je moj domek. Tam je moja žena. Malo kave nama bo dala. Hej, stara, čuješ, kavo pripravi. Gosta imava.«

Binče je bil hvaležen možu in ženi. Dobri ljudje so povsod na svetu, je mislil. Razsejani so med sršenastimi kot užitne gobe med strupenimi.

»Imel sem sina,« je začel stavec, ko sta srknila smrdljivo kavo. »Tvojih let bi bil, morda malo starejši. Pa mi ga je Bog vzel. Težko mi je bilo. Na svetu ni nič kaj prijetno. In je iz dneva v dan huje. Hčere pa bi ne hotel imeti. Saj bi mi jo vso onečastili, sprijenci, kakor so. Le glej, sinko, da se jim boš umikal. Zdi se mi, da si dober dečko.«

»Imaš mater?« je spregovorila žena debeluška, ko je prisedla in tudi zase pristavila čašo.

»Imam. Dokaj pota je šla z menoj. Jokala je.«

»Ah, piši ji, da te bom jaz varovala.«

»Pisal bom.«

»In oče, bratje, sestre?«

»Ne brigajo se dosti zame.«

»Razumem. Čuj, dragec,« obrnila se je k možu, »delo mu boš moral dobiti.«

»Če bo moč,« je odvrnil mož.

»Še danes pojdi h gospe Juliji. Prosi jo, naj reče svojemu možu. Povej, da je primer poseben in nujen. Vprašaj za mesto, kjer je bil najin sin.«

»Če bo moč, če bo moč, draga moja. Težko je danes dobiti delo.«

»Občutek imam, da bo vse šlo po sreči. Tudi molila bom. Pojdi zdaj, sinko, in se naspí. Vse ti bomo sporočili.«

»Preveč ste dobri, gospa. Bog lonaj za vse. Na svidenje.«

Binče ne pojde spat, med dnevom že ne. Noč je za spanje. Mesto si bo ogledal. To niso Briščiki ali Repen, niti ne Trst. To je vse kaj drugega, pri-mojduha.

Culo z delovnimi hlačami in srajco, pa s kosom kruha in kraškimi »pršutom« je vzel s sabo, da mu vse kdo ne spodmakne. To je kaj hitro mogoče. Binče pozna laško nagnenje, Bog jim odpusti. On pa se jih bo že varoval. Potipal je v zadnji žep. Da, stotaki so še tam. Treba je biti na vse pozoren.

Bog se usmili, koliko je cerkev v tem mestu. In ena je lepša od druge. Nekatero so pa le od zunaj kakor na pol podrte. Sramota je, da jih ne dozdajo. A znotraj je vse dovršeno, poslikano in olepotičeno. Pa kako je velika ta in ona. Deset proseških bi šlo vanjo. Binče se drži materinega nauka! »Če vidiš cerkev, ne hodi mimo; kristjan si, vstopi in pomoli očenaš in zdravamarijo.« Prav, a strašno dosti bo teh očenašov, Bog se usmili.

Hudimana, kaj je pa to. Same ruševine. Presneti Nemci, kake sledove so pustili za sabo.

Fant je koračil mimo starih rimskih spomenikov. Ob koloseju je obstal. Pobaral je v svoji kraševski tržaščini polikane gospodične, ki so šle mimo, kaj bi to moglo biti. Pogledale so ga poredno, se zasmejale in šle dalje.

»Frklje, v mestu ste, lahko bi se naučile poštenega obnašanja. Maram za vašo lepoto.« In je pljunil za njimi.

Potem je le zvedel, da so tu mučili prve kristjane. Zverem so jih dajali v hrano. Da, tega se spominja. V šoli je slišal in mati mu je pravila. Začutil je ponos v sebi. Na zgodovinskih tleh stoji. Tudi on ne bo zatajil svojega krščanstva, niti kraševstva. Primojduha da ne. Raje naj ga požro — levi ali pa volkovi. Če ne bi on prej njih nadrl.

Binče je postal lačen. Sedel je na nizek zid nad pločnikom in zagriznil v kruh in domačo gnjat. Zrl je na procesije ljudi ob sebi, na drveče avtomobile širom ulice in na pomladno sonce, ki je začelo lesti za nekakšne bore vrh griča onstran ulice, za drečne stavbe in v nebo kipeče kupole.

Tudi na Krasu ta hip sonce zahaja, vse je potišalo kot v pričakovanju, brinje trpko dehti. V tihoto je zapel kos, slovesno, žalostno in vendar tolažljivo. Mati je stopila krog hiše, z rokami pod predpasnikom, obstala, prece-

nila jutrišnje vreme. »Binče, kje si?« je mehko spregovorila. Potem se je izgubila skozi vrata v kuhinjo, z rokami segala za vžigalicami, da zakuri in pripravi večerjo — za koga? Iz oči je kanilo, o, nič ne skrivaj, mama, Binče ve. Ko da je doma pod lipo na borjaču in s poslednjim sončnim žarkom pobliskava skozi okno do tvojih oči. Potem se v eno zlije z zarjo, s popevko kosa in s taborskimi zvonovi. In natihoma kakor sanje prihaja noč...

Kako je prijetno, če imaš tla pod seboj in streho nad sabo. Četudi ni tvoja.

Binče je zbit. Zlekne se v kot na trde podnice, potisne culo pod glavo in že ne ve več zase.

V baraki je dušno. Majhni, ogoreli, znojni ljudje v skupinah in posamič kričijo, kade, bero časopise, kartajo, preklinjajo, se tepo, pojo zategle erotične samospeve, razmetajo puhle dovtype in brodijo v kalne razgovore, ki vse bolj razžigajo slo.

Binče ničesar ne sliši, spi. Bdi angel varuh ob njem. Kot nedorasel ovenel hlod je stegnjen fant. Drobne prsi se neenakomerno dvigajo ko drget osirotele duše. Binče sanja o borih in žvižgu kosa, o stoterih cerkvah in kupolah, o razvalinah in kolcseju, sanja o delu, ki je bilo in bo, sanja o materi, o edinem bitju, ki ga ljubi...

Sonce je trkalo skozi špranje in dveri. Binče je vstal. Nekateri sonočevalci so že zapustili ležišče, drugi so vstajali in odevali svojo nagoto. Mnogi so drzko in neutrudno smrčali.

Binče je kmalu uvidel, da so ga čez noč okrali. Ne denarja ni več bilo ne zakmašne obleke.

Tako. Zdaj sem pa brez skrbi.

Ali naj se zjoče? Komu naj se pritoži? Smejali se mu bodo v obraz.

»Mrhe brezvestne!«

Zunaj ga je pozdravil Antonio, mož dobre besede, poznanec od včeraj.

»No, si se naspal?«

»Okrali so me,« je bruhnilo iz fanta.

»Pojdiva na kavo. Dobro ti bo dela.«

Na stolu ob mizi je Binče zagledal svojo obleko, na robu mize ob kavi pa denar. Usta so se mu sama od sebe zakročila v smeh.

»Rekel sem ti, da bodi previden,« je očetovsko spregovoril mož. »Ker nisi bil, sem moral sam poskrbeti zate. Najbolje bo, da vse, kar imaš vrednega hraniš pri meni.«

»Hvala vam. Tako dobri ste.«

»A glavno šele pride.« ni več mogla vzdržati žena. »Povej mu vendar, Antonio.« In je z očmi prebegavala s fanta na moža. »Delo boš dobil, sinko, delo. Vidiš, kako te imamo radi. Kakor da si naš.«

»Ni šlo zlahka,« je razlagal med zajtrkom Antonio. »Tudi še ne stoji vse povsem trdno. A zdi se, da boš uspel. Samo da ne bi bil tako mlad. Glavno pa je: priporočilo želijo. Ko bi imel koga tu, ki je iz vaših krajev in je poznan.«

»Hm, koga? Nikogar nimam.«

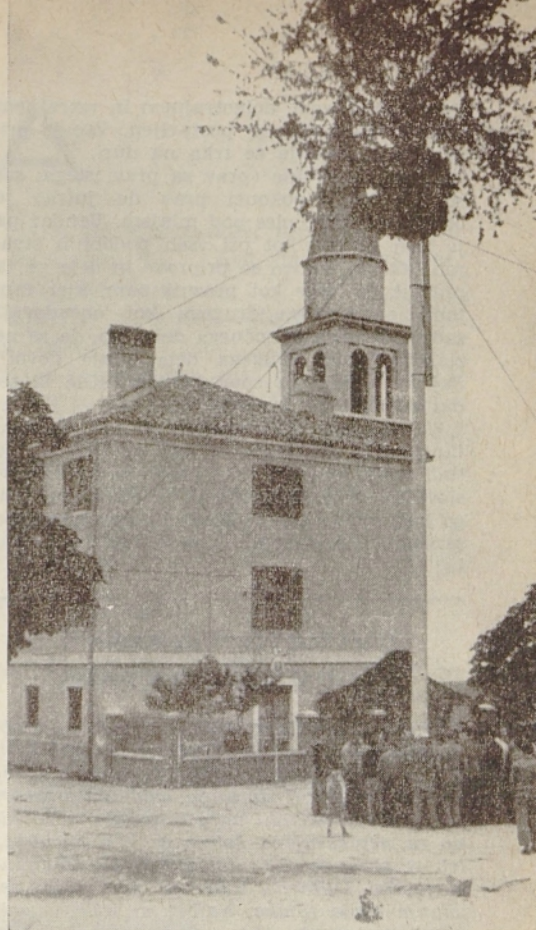
»No, bomo videli.«

»Bo, bo, vse bo šlo po sreči,« je pristavila žena in potrepljala fanta po ramenih. »Nič se ne boj.«

Binčetu je bilo skoro, ko da je doma in mati beseduje ob njem in vsrkava vase vse njegove skrbi. Z gmajne pa skozi okno pokimavajo mladi bori. Vse je tako naravno in jasno in lahkotno kot burja, ki radostno leti čez Kras in popeva mimo koč in grmičja in goličav.

Binče je sedel na predvežni prag mogočne bazilike. Spočita jasnina se je bočila nad trgom. Po ulicah so ropotali tramvaji in avtobusi, vmes so švigala drobna vozila najrazličnejših oblik in tvrdk. Binče jih je z zanimanjem ogledoval dokaj časa. Potem mu je preveč zalajal želodec. S poslednjimi lirami je kupil kos kruha in šop slikanic. Zdaj se vpija v bujne podobne in dogodivščinne zgodbe. Hipoma je pozabil na dneve brezposelnega pohajkovanja in stradanja, na ves svet.

»Kaj pa bereš, fantič? Je zelo zanimivo, kaj?«

FANTOVSKI MLAJ V DOLINI

Fantovski maj — to je svojevrsten običaj! Vsa stvar poteka takole: Fantje se nekaj tednov pred to nedeljo zberejo, izvolijo iz svoje srede vodstvo z »županom« na čelu, ki ima nalogo, organizirati slovesno fantovanje. Osrednja »osebnost« tega praznika je seveda mlaj sam. Priprave in postavitve pa so precej zamotana stvar in vse mora slediti strogo predpisanim pravilom. Ko je nekaj dni pred praznikom glavno deblo (običajno smreka) lepo olupljeno in pravilno obtesano, s tem zadeva še zdaleč ni končana. Na vrhu bo moralo namreč tčati lepo češnjevo drevo.

To je pa trofeja, ki si jo morajo fantje preskrbeti v napol skrivnostnih, napol razburljivih okoliščinah. Preprosto povedano: v soboto ponoči se vsa fantovska skupnost odpravi skrivaj na polja, kjer po načrtu, ki je že v naprej točno določen, poseka primerno češnjo. To seveda ni vedno enostavno, ker marsikateri gospodar na ta dan straži na svojem polju, včasih celo kar spi pod svojo češnjo. No, če ni ena, pride pa druga na vrsto, saj češenj je v Bregu precej! S posekano češnjo se fantje vrnejo v vas, kjer je kljub neobičajni uri zbranih navadno precej vaščanov. Češnjo pritrdijo na konec smrekovega debela, nato začno navezovati na češnjo in na dva, iz vej narejena venca, ogromno količino pomaranč in limon. Ko je dokončana tudi električna napeljava z nešteti žarnicami v krošnji nastajajočega mlaja, se prične postavljanje. To je seveda laže gledati ali opisovati kot pa postavljati.

Po potrpežljivem, dolgotrajnem in vztrajnem delu je končno mlaj postavljen. Vse je pripravljeno, nedelja že trka na duri.

Naslednjega dne (prav za prav istega, saj so bili fantje pokonci prav do jutra) je osrednje slavje, ples pod mlajem. Vendar pa je tudi tu isto kot pri vseh podobnih stvarih: skoraj gotovo so priprave in delo za ta praznik še lepše kot praznik sam, kjer fantom ne preostane drugega kot občudovati sadove svojega ponočnega dela. No, da se ne zlažemo: tudi drugega dela imajo dovolj. Saj je vendar na sporedu ples! Kdo bi tedaj mirno stal ob strani?

Z letošnjim fantovanjem so bili dolinski fantje zelo zadovoljni. Slišali pa smo, da bo tudi drugo leto vsa stvar potekala v nič manj slovesni obliki. In Avsenik? Tudi on bo drugo leto spet v Dolini. Zato si moramo dobro zapomniti in zabeležiti: prvo nedeljo v maju!

T. S.

UMBERTO URBANI - SEDEMDESETLETNIK

Znani tržaški prof. Umberto Urbani je obhajal 24. 5. 70-letnico rojstva. Ta svoj jubilej je dočakal čil in mladosten in v sredi dela za kulturno zблиžanje med italijanskim in južnoslovanskimi narodi, za kar neutrudno in neprekinjeno deluje že nad štirideset let. S prav posebno ljubeznijo pa spremlja slovensko kulturno življenje in z njim seznanja svoje rojake. Najbrž ni izšlo v zadnjih štiridesetih letih nobeno pomembnejše slovensko delo, o katerem bi prof. Urbani ne bil pisal. Zaradi svojega nesebičnega in pomembnega dela si je pridobil med slovenskimi in južnoslovanskimi kulturnimi delavci obilo iskrenih prijateljev, deležen pa je bil tudi več uradnih in zasebnih priznanj in odlikovanj v Italiji, Jugoslaviji, na Češkem in Poljskem.

Prof. Urbani poučuje od 1931 do danes srbskohrvatsko književnost in jezik na tržaški univerzi. Čeprav ves ta čas njegovemu predmetu ni bil posebno naklonjen, si je znal jubilarant s svojo široko razgledanostjo in prizadetostjo vedno pridobiti dovolj velik krog slušateljev.

Vseh profesorjevih del ni mogoče našteti, saj so izšla v najrazličnejših časopisih, revijah, leksikonih in književnih slovarjih. Omenil bom najvažnejše njegove knjige: Scrittori jugoslavi I (Trst 1927), Scrittori jugoslavi II (Zadar 1936), Nella Repubblica di Masaryk (Trst 1953), La Jugoslavia e i suoi Banati (Trst 1935), Piccolo mondo sloveno (Ljubljana 1941), Parliamo croato (Firenze 1942), Grammatica croata (Trst 1945), Hrvatsko-italijanski in Italijansko-hrvatski slovar (Trst 1945). Imed njegovih večjih prevodov naj navedem: Ivo Vojnović: La signora dal girasole (Rim 1925), Borislav Stanković: Sanguis impuro (Milan), Julius Zeyer: Jan Maria Plojhar (Trst 1932), Ivan Tavčar: La cronaca di Visoko (Trst 1932), France Bevk: I fuochi di San Giovanni (Milan 1932), Petar Petrović Njegoš: Il serto della Montagna (Milan 1939), Ivana Brlić-Mazuranić: Leggende croate (Favole antiche) (Firenze 1957) itd.

Vsa Urbanijeva dela so na visoki znanstveni višini, prevodi pa se verno drže izvorne besedila in so podani v sočnem jeziku.

Jubilantu želimo še obilo uspeha pri njegovem pomembnem kulturnem delovanju, za opravljeno delo pa mu izrekamo vse priznanje.

Martin Jevnikar

Fant je dvignil oči.

»O, gospod, vas pa poznam. V Trstu ste bili — za samega škofa. V proseškem župnišču sem videl vašo fotografijo. In mama mi je pravila. Vsi so vas imeli radi. Potem so vas pregnali — fašisti, tisti, no, kaj bi pravil, sami veste.«

»Glej ga, ti si pa bister fantič. Iz Trsta si, praviš?«

»Iz Briščikov pri Trstu.«

»In kaj delaš tu?«

»Eh, nič ne delam, vidite. Iščem delo. Saj veste, Trst je beraški, odkar so ga zapustili Amerikanci.«

»Pa saj si še otrok, moj dragi. Zakaj si pustil domače?«

»Nič nisem več otrok, gospod. Delal sem že v ladjedelnicah svetega Marka v Trstu. Aha, zdaj sem se spomnil, gospod. Ali bi bili vi tako dobri, da bi mi napisali priporočilo. Potem bom gotovo dobil delo. Vi ste tukaj poznani.«

»Priporočilo? Kako? Bomo videli. Pojdi z menoj.«

Binče je bil kakor v malih nebesih. Škof ga je peljal na svoje stanovanje in se dolgo pogovarjal z njim v tržaškem narečju pa spet po slovensko. Skupaj sta kosila in Binče se je vračal ves razsmejan, z zaželjenim priporočilom v rokah.

V nekaj dneh je bil sprejet v službo v veliki mehanični delavnici.

Binče ne bere več časopisnih slikanic za otroke. Binče je mož. Kupuje cigarete in jih mimogrede ponudi brezposelnim tovarišem.

Ti ga gledajo po strani. Jezni so. Naj bodo, jaz nisem na vas, misli Binče.

Vidiš, mama, ne boš več jokala. Ponosna bodi na sina. Kot je sin ponosen na te.

Binče dela. Po večerih študira. Šolo obiskuje. Postal bo učen. Hej, sam Bog ve, kaj bo še iz njega.

Potem se je začelo tisto nevšečno spraševanje. Nenehoma ga je obiskovala policija.

Da, saj je res, da mu je komaj petnajst let. Nemara oče res ne ve, kje da je. Seveda, vprašal ga ni, preden je odšel. Ko so si pa tako tuji. Binče živi le za mater. Njej piše, kakor ona piše njemu. Če se bo kdaj vrnil, se bo zaradi nje. A zdaj mora delati. V miru me pustite.

Na vsem lepem se je Binče znašel v vlaku. Cula, ki jo je imel s seboj, je bila enake velikosti kot ona pred mesecem. Poskrbeli so mu celo za spremstvo. Hvala zanj. Ne želim si ga in me ne moti.

Vlak se zgane, hiti. Adijo, velemesto, delo, svet.

Luči ugašajo. Črna je noč.

Kolesa jočejo. Ne jočejo. Tožijo.

Binče joče. Ne joče. Ne joče. Toži.

Ali naj kolne?

Kolesa ne kolnejo. Enakomerno trdo udarjajo in teko, dalje vselej do cilja.

Tudi povratek je cilj.

Ali naj pestuje bridkost? Babam mehkobo. V ognju stopljena veriga bridkosti je zlita v tračnice, dolge, brezkončne, v odhod in povratek usmerjene, v nenehno iskanje.

Pozdravljam iskanje.

Pozdravljam povratek.

V jutranjem svitu bodo cingljali zeleni bori, Repentabor bo pozvanjal svetešnje, odblisk morja bo poljuboval zelenice, novorojen dim se bo iznad dobrotne strehe valjčkal v nebes.

Na prag bo stopila mati in bo razstrla roke.

»Binče!«

»Mama!«

Kolesa pojo.

Kolesa se smejejo.

Zvezde ozarjajo noč.

MAMA

MARIJ MAVER

Pozno zvečer je. Mama je v kuhinji in molči. S svinčnikom v roki sedem k mizi kakor v spovednico. V srcu čutim nemir: prijetna občutja in spomini mi rujejo v prsih kakor vroča magma.

Zaspan sem, a še bi rad bdel in pisal o tistem nedoločnem, ki mi kakor sreča razveseljuje srce. Mehki in trmasti »nič«, ki ga je ona tolikokrat izgovorila me omamlja kakor grenak duh cvetja, s katerim mi je davi veter napolnil nosnici, ko sem se s tramvajem vozil mimo divjih kostanjev. Slišim prešeren smeh, ki sili iz ust in vidim vrsto bleščečih se zobkov, ki smeju zapira pot v veselo ozračje. Tudi male vlažne in polne ustnice se smeju krčevito upirajo, a vse zaman. Vdajo se kakor deklška roka krepkemu fantovemu prijemu. Zdrav smeh polni ozračje. Še oči planejo v smeh; tiste, ki so navadno tihe in skrivnostne kakor morje... Pijan sem smeha...

»Še ne greš spat!«

Nobenega glasu ne slišim več, ne vidim belih zobkov in oči so ugasnile... Kot da sem sanjal. Radio igra skoraj neslišno.

»Pozno je, zjutraj pa nočeš vstati!«

»Da, mama, takoj!«

Melodija, ki jo igra radio, mi je znana... Tiste skrivnostne oči se spet svetijo. Slišim govorjenje, smeh, glasno petje. V prsih vre kakor v sodu, zvoki so kakor novo vino...

Ko glasba utihne, mi v glavi brni nerazločno.

»Kaj pišeš tiste neumnosti! Pojdi spat, pojdi!«

»Neumnosti? Saj ne veš, kaj pišem!« jezno zavrnem mamo.

»Spat pojdi, ti pravim!«

»Pusti me pri miru, mama!«

»Ubogi fant! Še žal ti bo!« Zaprla je vrata in odšla spat.

Ostal sem sam. Svinčnik položim na popisan list pred seboj in ne pišem več. Kar sem hotel povedati, je mama odnesla s seboj. Mama, samo ona zna brati v zapiskih mojega srca.

Pomlad

BRUNA PERTOTOVA

*Iz gmajne vračala
sem se zvečer
po neizhojenih stezah,
ko lile pesmi
so iz gostolečih vej,
in ko so travniki
v vijolicah sineli.
Zdaj duša mi je sama pesem
in srce je češnjev cvet,
a mladost je koš vijolic,
glej, zavidaj mi ga, svet!*

MIRJAM

Polno bridkosti...

*Polno bridkosti
je moje srce.
Upi mladostni
so z vetrom
zbežali,
čolnič življenja
valovi odgnali
na sredo morja.
Tam v pristanu
mi lučka miglja...
Toda krmilo popušča
valovom,
lučka pojema,
se vdaja vetrovom
in jaz sem sama
na sredi morja...*

Planine vabijo

Obrazek v pesteh

MIRKO MAZORA

*Jezna roka
tebe — otroka
trdò je česala:
ti si jokàla,
obrazek v pesti tiščala.
Koga bolj boli:
tebe takrât
ali mene tisočkrt,
ko v duši spomin oživi
na tisti čas?
Počasi preko njenih las!*

ZAKAJ SEM OSTVARIL FILM:

Med vprašanja, ki se mi najpogosteje postavijo, spada predvsem tole: Zakaj ste uresničili »Deset božjih zapovedi«?

Skeptiki, in takih nikoli ne manjka, si bodo mogoče predstavljali, da sem to storil zaradi zaslužka. Hočem takoj razjasniti to točko.

Ne bom imel nobenega dobička od tega filma — vsaj denarnega ne — ker sem svoj del dohodka v nedoloččen čas odstopil nekemu dobrodelnemu društvu v vzgojne, verske in dobrodelne namene.

In ne pripadam niti med upravnike filma.

Ko bi bil ostvaril film »Deset božjih zapovedi« zaradi svojega osebnega dobička, bi ne mogel pritegniti svetovne pozornosti na to delo.

Če to storim, me k temu priganja isti vzrok zaradi katerega sem se odločil tudi za uresničitev filma — namreč zato, ker sem trdno prepričan, da deset božjih zapovedi, danih na Sinajski gori, ni le nekaj zakonov. So »Postava«: izraz božjega uma, temelj in napotek k človeški svobodi, ker ni možne nobene svobode brez postave.

CECIL B. DE MILLE

»Deset božjih zapovedi« je najmodernejši film, ki sem ga bil kdajkoli ostvaril, ker dvoboj med silami Mojzesa in med silami Faraona je še vedno sodoben.

Ali je človek svobodna duša po božji volji, ali morda državna last? Naj se ljudje pokoravajo večnim zakonom, ali pa trenutni volji posameznika?

Odgovor na ta vprašanja, tako zelo sodobna, je bil dan približno pred 3000 leti na Sinajski gori.

Težnja modernega človeka je, da gleda na te zapovedi, kot na zastarelo, zanj nekoliko preživelo stvar.

»Jaz sem Gospod, tvoj Bog. Ne imej drugih bogov poleg mene.«

Mi ne poklekamo pred orjaškimi kamnitimi pticami ali pred lesenimi maliki, vendar častimo druga božanstva namesto pravega Boga. Mogoče nismo nikoli upognili kolena pred zlatim teletom, vendar še vedno častimo zlato; mogoče nismo nikoli klonili glave pred izklesano Hathorjevo podobo, vendar obstaja tudi podoba, ki je natiskana na bankovcih.

Je kje človek, ki bi mogel pošteno priznati, da ni nikoli postavil svoje častihlepnosti nad Boga? Ali, da ni poslušal svojega mesa bolj kot Boga? Ali, da ni častil bleska lepega bisera, ali pa da ni dal prednosti rock'n'rollu, ali celo samemu sebi, namesto Bogu?

Te in sleherna stvar, ki imajo v našem gledanju kako vrednost, morejo zastopati lažnive bogove. Vse te stvari bodo mogoče tudi tehtne, vendar niso Bog in če jih sprejememo kot božanstva nas lahko zaslužijo in zapeljejo v moderno malikovanje.

»Ne imenuj po nemarnem imena Gospoda, svojega Boga.«

Ko sem bil še otrok, sem mislil, da se ta zapoved nanaša le na kletev, a veliko hujša od te je raba božjega imena za osebne špekulacije, iz častihlepnih namenov, iz nestrpnosti, iz sebičnosti, ali pa zaradi želje po nadoblasti nad drugimi kot pretvezo za krivico.

Mi skrunimo božje ime, kolikorkrat izrabljamo njegovo oblast in moč ali pa kadar se Mu zoperstavljamo, rekoč: »Ne bom izvršil Tvoje volje, ampak ravnal se bom po svoji.«

»Spomni se, da posvečuješ Gospodov dan,« se ne ujema preveč z mrzličnim vrvenjem modernega življenja.

Ljudje so izumili nesheto pregovorov in izrekov o vrednosti časa, vendar nas ta zapoved opominja, da je ves čas božja last in da nekaj tega moramo Njemu izrecno posvetiti.

Bistveni in življenjski pomen te zapovedi pa je, da se ne moremo približati Bogu, če ne pojmujeemo del svojega časa kot božjo lastnino — razdobje pokoja od časnih skrbi, ki naj nas usposablja, da v premišljevanju, v molitvi in v neposred-

nem občevanju našega uma z božjim umom, uspostavimo stik in se združujemo z Duhom Resnice.

»Spoštuješ očeta in mater« je namenjeno še posebno staršem, še prej kot sinovom. Vsi mi (še prav posebno sodniki in vzgojitelji) se zanimamo za probleme mladine.

Dovolite, da vam preberem, kar mi je pisal neki »Deželni nadzornik odbora za pomoč mladini«, ki je videl naš film »Deset božjih zapovedi«.

»Po mnogih letih udejstvovanja med mladoletniki, ki so zašli na kriva pota, sem odkril, da je... med glavnimi vzroki njihove zablode in njihovih pregreškov, temeljno nezaupanje v vse, kar jih obkroža in do vseh... kjer ni trdnih temeljev in se opaža pomanjkanje vsake nravne ali verske vzgoje doma ali v šoli, se mladostniku ne posreči uravnati svojega življenja, pa ne more imeti drugega smotra, kot da posluša in je pokoren le svojim neposrednim nagonom.

Film, kakor »Deset božjih zapovedi« more vsekakor postati sredstvo, da posije prvič v srca te naše nesrečne mladine žarek luči o smislu in o potrebi postave in reda v njihovem življenju in da vzbudi v njihovi vesti čut odgovornosti, po katerem naj se pokorijo spoznanim zakonom.«

Kako naj se otrok nauči ubogljivosti, če mu oče in mati ne bosta dala primernega zgleda?

Za odrasle sinove pa mora ta zapoved nekaj več pomeniti, kot to, da se spomnijo materinega ali očetovega rojstnega dne s šopom vrtnic, oziroma s kravato, poklonjenima v dar.

Isto velja tudi za vse ostale zapovedi, ki urejajo in določajo razmerja posameznika do svojega bližnjega.

Moramo gledati ne samo na literarni pomen besede, ampak globlje seči in dojeti ves smisel zapovedi.

Deset božjih zapovedi so nauki, ki ohranjajo tudi dandanes še isto sodobno in resnično vrednost, kot na dan ko jih je božji prst z ognjenimi črkami vtisnil v skalo na Sinaju.

Predvsem si pa moramo prizadevati, da jih bomo razumeli, ker bi se nikakor ne mogli pokoriti zakonom, ki bi jih prej ne spoznali.

Tisti, ki bodo gledali naš film »Deset božjih zapovedi«, upam, da bodo odšli iz dvoran ne le zadovoljni nad veličastno predstavo, ampak predvsem presunjeni od duha resnice.

Želim tudi, da bi ta film pripomogel h globljemu razumevanju o resničnem pojmu življenja, kakršnega Bog od nas zahteva in da bi človeškemu umu dal jasno spoznanje o njegovem tesnem združenju z božjim umom.

Razmerje med Bogom in človekom spada med največje drame — katere igralci smo mi — in katere posledice so za nas življenjske važnosti, ker, če le vse dobro preudarimo, spoznamo, da mi ne moremo uničiti božjih zapovedi. Te ugonobijo nas, če jih mi prestopimo.

In to je zgodovina človeka, največja od vseh, kar sem jih doslej uresničil: tudi če bi iz te drame odstranili vse, kar je v njej duhovnega, bi spadala še vedno med največje, kdajkoli realizirane.

Ženske in moški, ki nastopajo v Sv. Pismu so bitja iz mesa in iz krvi. Ljubijo, sovražijo, žalujejo za izgubljenim sinom.

Tu srečujemo nasilne in prevzetne može, srečujemo žene s čednostmi in strastmi, žene, ki so zveste in nezveste — tako v Sv. Pismu, kot danes.

Mojzes je človek, včasih ošaben, razsrjen v svojem srcu proti Bogu, ki dopušča, da njegovo ljudstvo toliko trpi, včasih tudi protiven, da bi se pokoril božjim ukazom.

Mojzesovo življenje niha med boji in porazi, se povzpne v smelosti, se povrne v žalost, je življenje ljubezni in bitk, žrtve in zločinov, življenje velikih del in hudih nesreč, ponižanj in slave...

Mojzes spada med največje ljudi vseh časov: tako človeški, da pade v greh, tako svet, da sme zreti Bogu iz obličja v obličje.

Sv. Pismo molči o tisti njegovi življenjski dobi, odtlej ko faraonova hči Bitija ugleda jerbašček z otrokom na reki Nilu,

»DESET BOŽJIH ZAPOVEDI«?

pa dotlej ko že odrasli Mojzes umori egipčanskega zidarskega mojstra.

Da bi dopolnili vrzel teh 30. let, smo morali poiskati v delih starodavnih zgodovinarjev, kot so Filon, Jožef Flavij in Evzebij, ki so tudi sami svoj čas povzeli te vesti o Mojzesovem življenju iz še starejših knjig, ki so se pozneje izgubile.

Nismo si izmislili, kar gledate na platnu, le preobrazili smo v vidno obliko, to, kar nam pripoveduje pisana črka.

Predvsem si zapomnite, da je Sv. Pismo pripoved resničnih in verodostojnih dogodkov resničnih oseb.

»Deset zapovedi« ni le posnetek iz pripovedovanja Sv. Pisma: skušali smo ostvariti film, ki naj je istočasno življenjska izkušnja, tako človeška in duhovna, obenem pa tudi zgodovinsko verodostojna.

Neki državnik ene izmed največjih azijskih muslimanskih dežel me je večkrat vzpodbujal, naj bi uresničil ta film, »prav zato, da bi verski čut — navajam njegove besede — zaščitil naš življenjski ustroj po svobodnih in demokratičnih načelih«.

Ne sme nas presenetiti dejstvo, da se muslimanski državnik tako izraža in da kaže toliko zanimanja za deset božjih zapovedi, saj tudi v Islamu častijo Mojzesa kot preroka, prav kakor ves krščanski in judovski svet.

Med izdelovanjem filma je več tisoč kristjanov, judov in muslimanov delalo drug poleg drugega v popolnem soglasju.

Naša stalna misel pa je bila ves čas, ali smo mi sploh vredni, da se lotimo tega dela?

Zahteva je bila: popolna istovetnost s Sv. Pismom in z dogodki, ki jih opisuje.

V iskanju verodostojnih virov smo pregledali približno 1900 knjig in časnikov, zbrali smo nad 3000 slik in smo se poslužili olajšav ponujenih nam od 30 knjižnic in muzejev iz Severne Amerike, Evrope, Afrike in Avstralije.

Tako se mi je ponudila prilika, da sem se naučil mnogo reči, ki jih prej nisem znal.

Ob predvajanju tega filma bodo stotine milijonov ljudi gledale prav tiste kraje, koder je pred 3000 leti Mojzes hodil in kjer je doživel svojo življenjsko zgodbo.

Prenesli smo namreč svoje kamere od Gessena do Rdečega morja, skozi vso Sursko in Sinsko puščavo, od strmih skal in golih pobočji Sinajske gore, do veličastnega in skrivnostnega kraja, kjer je Mojzes na dveh kamnitih ploščah dobil iz božjih rok deset zapovedi.

Težko si kdo, ki ni bil tu, predstavlja vse to: bila je težka pot po deželi med najbolj zapuščenimi in opustošenimi na svetu. Pot je v glavnem le velblodja steza.

Prisiljeni smo bili pobarvati v belo skale, ki so bile raztresene ob poti od 60 do 70 metrov druga od druge za 120 km preko puščave, da bi se naši tehniki ne izgubili v peščeni pokrajini ali sredi prepletajočih se rečnih strug, suhih v tisti letni dobi.

Vendar s tem filmom smo posneli Sinajsko goro vsem onim, ki bi ne mogli nikoli upati, da bi jo kdaj videli in potrudil sem se tudi, da bi ohranil tej skrivnostni gori svetopisemski duh in ozračje, ki še vedno na njej domujeta — občutek osuplosti in začudenja, nedojemljivi in nedopovedljivi mir.

Rabil sem besedi »osuplost« in »začudenje« in ti me spominjata na najtežji problem, ki smo ga srečali pri uresničitvi tega filma: kako namreč prenesti na platno glas Boga samega.

Božji glas se namreč v duši slehernega človeka drugače oglašaja.

Vprašati smo se morali, kakšen glas je zaslišal Mojzes.

Mojzes v filmu takole pravi: »On je razodel svojo Besedo mojemu umu in Beseda je bila Bog« in tako v gorečem grmu mi zaslišimo očetovski glas, ki je poln sočutja.

Ob izročitvi desetero božjih zapovedi pa nam Sv. Pismo jasno razlaga, da ni bil tedaj božji glas navaden, ampak ukazujoči glas zakonodajavca.

Bog, kakor se nam razodeva v Sv. Pismu, je Bog ljubezni, toda uničujoče in použivajoče ljubezni.

Čeprav božji glas, kot smo ga prenesli po zvočnikih, včasih ježno zazveni, vendar pomnimo, da je kdaj srd le čednost — srd zoper krivico in trinoštvo, srd proti vsakemu prestopku človeških pravic ali božje ljubezni.

Današnji moderni svet je označil Boga kot »religiozni kompleks«, se je prezirljivo rogal desetim zapovedim in jih imel za povsem preživele.

A prav zaradi tega prezirljivega roganja smo bili priča strašnih nesreč, ki so zadele človeka — strašne svetovne vojne ena hujša od druge, ki so zapustile v svetu sled grozotnih muk in nepopravljive razdvojenosti; prezir in smeh sta izginila z ustnic človeka; zamenjala sta ju stokanje in jok v iskanju poti iz take zagate.

In vendar edina izhodna pot je ta, ki so jo poznali še preden bi bila vklesana na dvoje kamnitih plošč; ista, ki ne bo zbrisana s sveta tudi ko se bo kamen v prah zdobil.

Deset zapovedi niso zakoni, katerim smo dolžni pokore le, da bi napravili osebno uslugo Bogu; so temeljna načela, brez katerih se bo človek zaman trudil, da bi živel v medsebojnem bratstvu.

Moderne vojske so mogočne, razdejalna moč atomskih bomb je strašna, ideologije, ki so nastale iz zaslepljene sle so silne, a Resnica, ki prihaja od Boga, je mogočnejša in silnejša kot vse drugo in bo prevladala nad vsem.

To smo hoteli povedati s filmom »Deset božjih zapovedi«.

Belo platno je dandanašnje najučinkovitejše sredstvo za prenos mišljenja od človeka do človeka.

Upamo, da jih bo ta film spet vtisnil milijonom ljudi v spomin in po teh vsem zanamskim pokolenjem.

To je razlog zaradi katerega smo uresničili ta film.

Samo način namreč, kako bodo ljudje izpolnjevali deset božjih zapovedi, bo odločilno vplival na bodoče rodove: odločal bo o njihovi smrti v sužnosti, ali o njihovem življenju v svobodi, v imenu božje Postave.

Prevedel MARIJ GERDOL

Mladi igralec Pablito Calvo, ki ga pozna posebno mladina iz filma »Marcelino pan y vino« med svojimi prijatelji. Ta teden lahko vidimo v Trstu tretji film, v katerem nastopa Pablito.

JERAS POPISUJE:

Mož je pogledal na svojo zapestno uro. To kretljivo je ponovil po dvajsetih sekundah mirnega čakanja. Nato se je ozrl še na veliko postajno uro ter se nasmehnil. Komaj opazno je napel svoje uho proti mestu, kjer je velika cerkvena ura zamolko udarila dvakrat. Zdaj je spustil ogorek ter se zasukal proti cesti. Malo da mu žena ni padla v naročje.

Rekla je: »Kakšna dirka!«

»Bila si točna, ljubica«, jo je potolažil.

»Bala sem se, da se ne bi odpeljal z vstopnicami v žepu. Kaj si tvoji predstojniki svojih potovalnih muh ne morejo izmisliti nekaj dni poprej? Včeraj na primer?«

»Oddahni se, prosim. Dovolj časa imava za kavo v baru.«

»In tvoj vlak? Dejal si, da odhaja točno minuto po pol osmi?«

»Dejal sem... nekaj sem najbrž res dejal. Pred dvema urama sem ti telefoniral in...«

»...in zatrdil, da te predstojnik zaradi nepredvidenih sprememb pošilja na pot. Da moraš odpotovati nocoj z vlakom ob sedmih in enaintrideset minut! Da potemtakem nimaš niti dovolj časa za kratek skok domov ker moraš pripraviti svoje službene papirje.«

Pokimal je: »Tako sem ti telefoniral.« Varo jo je povedel čez zatrpano cesto ter pokazal na bližnji bar. Nadaljeval je nato z mehko besedo: »Dejala si, da imam pri sebi vstopnici za nocojšnji koncert. Kaj da bo s kartami? Znova sem potrdil, da za skok domov nimam časa. Da prav obžalujem!«

»Menda veš, kako sem se veselila nocojšnjega koncerta. In koliko mesecev že nisem obiskala ene spodobne kulturne prireditve! Štirinajst dni sva govorila samo o koncertu, o slani ceni vstopnic in o tem, kako čudovito bi bilo...«

Mož je soglašal z njo. Naročil je dve kavi ter bežno ošinil stensko uro. Zasanjano je povzel: »Se spominjaš, da sva se nekega popoldne zastrmela v plakat, ki je naznanjal gostovanje? Na sporedu je bil Grieg, ki je tvoj najljubši skladatelj, potem Beethoven, ki je moj najljubši skladatelj in končno Wagner, na katerem visiva oba! Ponoreti si hotela na cesti. Toda... pretehtala sva najine denarne sposobnosti ter dala si se prepričati o najini zavidanja nevredni plačilni bilanci. A veš, nekaj me je gnalo k gledališki blagajni. Že naslednjega dne! Bil sem omočen, dokler nisem kupil dveh vstopnic...«

»...za kateri pa ni dosti manjkalo, da bi se odpeljali s teboj!« Naenkrat se je zresnila: »Kaj pa tvoj vlak? Rekel si, da odhaja ob 7.31?«

S kretljivo roke jo je pomiril.

»Brez skrbi.«

»Zaradi tega odhoda sem še vedno vsa iz sebe! Diredajja, kakršen je vladal danes popoldne še ni bilo pri najini hiši. Ko sem odložila slušalko, sem v trenutku premislila vso strategijo svojega položaja. Ti z vstopnicami v žepu ter pred odhodom, jaz pa nepripravljena doma...«

»Kakor navadno«, je povedal kisló.

»Nataknila sem si čevlje ter čez domačo haljo ogrnila svoj jesenski plašč. Stekla sem po stopnicah ter se šele v veži domislila, da sploh nisem oblečena. Preskakovala sem po dve stopnici nazaj, preoblekla sem se ter

Materinski praznik

Ta mesec posvečamo več misli našim dragim materam. V majskem cvetju praznujemo njihov praznik, v prelepi pomladi, v dneh šmarnic — najintimnejših in najlepših molitev v zgodnjih jutrih in v poznih večerih pred Marijinim oltarjem.

Mati, kako bi Ti zapeli najlepšo pesem in kako izrekli najlepšo zahvalo? Kako bi povedali to, kar si za družino in kar si velikega opravila za narod!

Tvoj praznik soupada z najlepšim trenutkom v Tvojem življenju, ko stopa Tvoj otrok pred oltar k prvemu sv. Obhajilu. Spominjam se tistega dne. Kako bi bila srečna! Jaz bi bila tako rada imela belo obleko, belo, do tal. Gotovo, da smo takrat vse preveč mislile deklice na obleke. Vendar je bilo vse to nekako združeno: rade bi bile stopile čim lepše prvič pred Jezusa v tabernaklju in ga sprejele v srce. — Ti, mama, nisi imela denarja. Vedela sem, zato Ti nisem nikdar izrekla svoje prošnje za belo obleko. A ti si vedela za to željo. Saj Tvoje oko gleda v skrivne koticke otrokovega srca.

Ne vem, kako in kaj si naredila — na predvečer si prinesla belo obleko domov. Tedaj sem jokala od veselja in Te nisem nehala objemati.

Ko vidim zdaj, kako spreminjajo prvo obhajilo v plesno prireditev v nekaterih družinah, šele zdaj vem, kako pametno si Ti, moja mama, gledala na tisti dan. Bil je nepozabno lep dogodek kot bo ostal nepozabno lep spomin nate, mati, ko sem Te videla tisti dan.

Nataša Kalanova

SLAVKO

Materi

*Brnel je kolovrat v večerno tišino,
nad njim si kot angel nebeški slonela,
s srebrnimi kodri obraz si odela:
in skrivala v sanjo skrivnost materino.
Brnel je kolovrat in ti si ob preji
mi predla življenje, kot nitko volneno,
ob tebi sem, detece, spal neobjeljeno
in sanjal kot ptiček ponoči na veji.
Zaždel je kolovrat v razboljeno tajno:
začutil bolestne je slutnje srca,
ki v čaši ljubezni drži neomajno
gorje in bolestno trpljenje sveta.
Sprhnel je kolovrat v postrešnem koticu,
prepregel ga pajek je z mrežo svilenó:
a predla nad žibeljko si otročičku
vseeno življenjsko mi nit pozlačeno.
Popotnik sem stopal v skrivnostno tišino,
zazrl se v okno, kjer lučka gori:
zapel iz globine srca sem v temino
besede pojoče, besede vseh dni.*

tekla ko za stavo do svojega frizerskega salona. Pomisli, v čakalnici se je drenjalo žensk ko sardin v škatli. Kričala sem, rotila sem jih, naj me spustijo naprej. Karte za koncert imam, sem vpila ko obsedena. No, in... so me vpraševale? No in... no in... moj mož jih ima, v žepu jih ima, sem razjarjeno odgovarjala; če ne bom točno ob pol osmih pred postajo bodo odpotovale z njim. Me razumete...? Ženske so me končno pustile naprej.«

Mož se je odkritosrčno smejal, ona pa je povzemala v znova prebujenem razburjenju: »Blazna sem dirjala spet domov. Zaprla sem se v kopalnico in še preden je bila kad polna vode, sem vsa vročična razbila stransko ogledalo. Namesto kopalne soli sem v kad nadrobila čistilnega praška ter nevede zamenjala steklenici moje dišeče vode ter tvojega bencina za vžigalnik. Še sreča, da se nisem vnela. Potem sem z grozo opazila, da se mi je ustavila ura! Kajpada, pozabila sem jo naviti.«

»Kakor navadno«, je ponovil, tokrat smeje.

»Občutek, da bi se zaradi moje malomarnosti ti odpeljal z vstopnicami v žepu, mi je podesetoril moči. Podesetoril je mojo spretnost v oblačenju in, verjemi mi, šlo je podobno delu v tovarni s tekočim trakom. In ti?«

Odlično razpoložen ji je pripovedoval: »Zapustil sem urad ko navadno. Šel sem v restavracijo ter obilo večerjal. Zračunal sem, kdaj se boš pojavila pred postajo in nisem se zmotil.«

Sumljivo ga je pogledala: »Šel si na večerjo...?«

»Lačen ne bom poslušal Wagnerja! In vstopnici sta bili predragi, da bi zamujal koncert. In...«, pogledal jo je veselo izpod čela, »vsaj enkrat sem hotel biti na predstavi točen!«

Materina sreča

Otrok je največja materina uteha in veselje. Skrbno ga spremlja skozi vse nevarnosti in težave. Skrbi zanj in pazi na vsak njegov začetni korak.

Potem spremlja mati otroka skozi obdobja razvoja. Koliko skrbi in koliko solza v boleznih, nesrečah in podobnem!

Dolga pot je ne samo v fizičnem ampak tudi v duševnem razvoju od novorojenčka do odraslega človeka. Ta pot ne poteka enakomerno ampak valovi, ima tudi mnogo dramatičnih vrhuncev. Mnogokrat gledajo starši na življenjsko pot otroka začudeno, preplašeno a nemalokrat zaskrbljeno. Opazijo, da nastane med 6. in 7. letom iz okroglega, rdečeličnega otroka droban, suhljat, šoloobvezen otrok, kateremu se prvi šolski napor pozna. Kmalu pa postane ta droban otrok, ki ima od 10 do 11 let starosti vsled normalnega velikega teka zopet okroglega obraza in polnih udov. Vendar pri tem ne ostane. Med 12. in 14. letom se pojavi nova doba razvoja. Razvija se mišičevje. Mladeniči dobivajo mišičaste roke in noge, enako se dekletom razvijajo meča in noge, ter jim oboje udov nesorazmerno zraste. Mnogokrat so starši v skrbeh, kako slediti tej rasti z oblačili. Gibanje teh mladih ljudi je v tej dobi precej nerodno, tudi splošno zadržanje je čudno, ker so vstopili v prvo razvojno obdobje. Običajno so jezljivi, občutljivi in sploh neuravnovešeni.

V obdobju 14. do 17. let se pojavi nova doba odebelelosti, ki je pri dekletih mnogo bolj izrazita. Dekleta so zaradi te debeline nestrpne, a njih strah za postavo ni utemeljen, ker ta debelina ne ostane. Enakomerno in počasi se razvije in izoblikuje telo in duševnost se uravnoveša. Tudi obraz se v tej dobi še enkrat odločno spremeni. Naslednja stopnja je od 18. do 20. leta to je pa zadnja faza razvoja iz dekleta v popolnoma razvito ženo, mladenič postane mož.

V šestih ločenih obdobjih življenja se odigra razvoj otroka v odraslega človeka.

Adela Mesesnel

V pravljicah čitamo, da se je kak kraljevski princ poročil z ubogo deklico zaradi njene izredne lepote ali njenih kreposti. Kar pa si ljudje predstavljajo v sanjah, ni nič v primeri s tem, kar se je v Mariji resnično zgodilo: preprosto dekcle iz Nazareta je postala božja Mati.

Zaradi tega nedopovedljivega dostojanstva je bila Marija od prvega trenutka bivanja na zemlji brez madeža, vsa čista kakor kristal, da jo je božji poslanec mogel pozdraviti kot polno milosti, s katero je Gospod.

Kot Mati in Devica je bila pri Bogu z vsem srcem, z vso dušo, z vsemi močmi. To dokazujejo njene besede, s katerimi je pristala na učlovečenja božjega Sina: Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.

Na zemlji je za svojega božjega Sina delala, je zanj trpela, je z njim živela. Kot soodrešiteljica človeškega rodu je bila povečana tudi po telesu in vzeta v nebesa, da tam vsa nadaljuje svoje materinsko poslanstvo. Kakor je skrbela za svojega Sina na zemlji, tako sedaj materinsko skrbi za skrivnostnega Kristusa, za njegovo Cerkev, in posreduje življenje milosti vsem ljudem.

Njena je slava edinstvene matere, polne milosti in resnice, ki si ničesar ne želi več zase, ampak pričakuje svoje otroke, da bi prišli za njo.

Vse verske resnice o Mariji so za nas važne. Vsako razodetje o Mariji je odločilnega pomena za naše življenje.

Marija je najprej zaradi svoje trdne vere zgled vsakemu kristjanu. Njena vera je bila močna, ko je prišel k njej nebeški poslanec, neomajna je bila, ko je videla, da je njen Sin doraščal, kakor drugi otroci, trdna kakor skala je bila, ko je Sin božji visel na križu in ni več nihče veroval.

Preizkušnje za vero pridejo prej ali slej nad vsakega človeka. Toliko ljudi srečujemo, ki so se Bogu odtujili. Veri sovražen veter veje po mnogih knjigah, po časopisih, po filmih, v gospodarstvu, v politiki. Vse to ne sme nikogar oplašiti. Vedno moramo v vsem reči z Marijo »da« za Boga, za vero, za resnico.

Življenje na zemlji za nikogar ni vedno sončno. Koliko telesnega in duševnega trpljenja spremlja skoro vsakega človeka od zibelke do groba! Ona je trpela pomanjkavanje, preganjanje, tujino, bridkosti vsake vrste. Sedaj je zatočišče vseh v njihovi revščini. Svoj materinski plašč razprostira na vse in jim nudi pomoč tolikokrat na čudežen način.

Našemu življenju ne grozi samo telesna, ampak tudi duhovna smrt. Poleg naravnega življenja nam je potrebno nadnaravno življenje milosti, ki ga moramo vedno nositi v sebi. Ali skušnjave vsake vrste bi ga nam hotele ugrabiti. Kakor svojega Sina pred Herodom, tako je Marija pripravljena nas braniti pred grehom, če jo zaupno kličemo na pomoč.

Kakor se otrok čuti varnega, ko ga mati drži za roko, tako se tudi nam ob roki Marije ne bo ničesar hudega pripetilo. Zato storimo, kakor nam priporoča sv. Bernard: »V nevarnostih, v stiskah, v dvomih, na Marijo misli, Marijo kliči: Če boš hodil za njo, ne boš zašel; če boš njo prosil, ne boš obupal; če boš nanjo mislil, ne boš blodil; če te bo ona držala, se ne boš zgrudil; če te bo ona varovala, se ne boš bal; če te bo ona vodila, se ne boš utrudil; če ti bo ona milostna, boš dospel do cilja«.

Jože Prešeren

MIMI MALENSEK: BRATSTVO

Malenškova spada med najbolj delavne slovenske pisateljice. Po vojni je izdala celo vrsto povesti in romanov, lani kar tri: Plamenico, Bratstvo in Daj mi roko, pomlad. Izmed teh sta prva dva romana zgodovinska, tretji je partizanski.

Bratstvo je roman iz najstarejše slovenske in češke zgodovine. V Karantaniji na Krnskem gradu vlada odločni in junaški Valjhun, na Češkem pa stari in bolehní Krok. Obe državi ogrožajo Obri in Bavarci, a najprej naveljijo na šibkejšo Karantanijo. Valjhun pošlje po pomoč na Češko, toda tu so mnenja deljena. Eni se boje Bavarcev in bi bili radi z njimi v dobrih odnosih, drugi mislijo, da je Karantanija predaleč, da bi mogla njena usoda vplivati na češke razmere, tretji so odločno za pomoč bratskemu narodu. Previdni knez pošlje v Karantanijo junaškega Przemisla, vojvodo Lemuzov, z močno vojsko. Obri in Bavarci so premagani, mir pa proslavita dve poroki: Valjhunov sin Vitogoj se poroči s češko kneginjo Kazi, njena sestra in prestolonaslednica Libuša pa vzame po očetovi smrti Przemisla.

Zgodba je razgibana, zanimiva, rodoljubna in se prijetno bere. Pisateljici je uspelo, da je oživila nekdanje čase, ko je bilo življenje kljub vojnám skromno, pošteno in idilično. Življenje je na videz enolično, vendar pride vedno kakšna sprememba, če ne drugo, se vrti leto, ki prinaša praznike in z njimi rajanje in druge zabave. Oba dvora sta skromna in tako demokratična, da sta kneza le prva med enakimi.

Temu življenju je posvetila pisateljica največ truda in prostora. Vsi ljudje so preprosti in neproblematični, prikazani bolj v zunanosti kot v notranjosti. Edino čustvo, ki ga je pisateljica pri njih poudarila, je globoka želja po osebni in državni svobodi. Izmed Čehov je najzanimivejši značaj Hrudoš, vase zaverovan in častihlepen županov sin, ki ga je omamil bavarski dvor. Začel je sanjati o češki kroni, zato se je prilizoval Libuši in jo zasnoobil. Ko ga je zavrnila, je počasi zašel v izdajstvo. Dobro sta podana tudi Libuša in Przemisl.

Na slovenski strani se dviga izmed ostalih knez Valjhun, dalje njegova otroka Vitogoj in Milica ter Miličin zaročenec Borut. Vendar je posvetila pisateljica Slovincem manj skrbi kakor Čehom, ker je imela zanje premalo zgodovinskih virov.

Namen, ki ga je imela Malenškova s pisanjem tega romana, je podala v uvodu v knjigo, kjer pravi, da je hotela napisati »zgodbo o svojih prednikih Slovincih, ki so od vsega začetka branili svojo svobodno zemljo pred germanskimi in drugimi osvajalci«. V tem je uspela in Bratstvo spada med njena najboljša dela, čeprav ni velika umetnina.

Martin Jevnikar

»Magona, hči Cupitusa Cupitianusa«, je odgovorilo dekle. Bila se je, vendar se je trudila, da bi bila ponosna in da bi ne pokazala svojega strahu. Njene oči so se srečale z očmi mladega slovenskega poveljnika, ki jo je radovedno gledal. To je torej tisti, ki nam je prinesel nesrečo, je pomislila in si ga tudi sama s skrivno radovednostjo ogledala. Pred njo je stal bolj visok kot srednje velik mlad barbar s trdim, zagorelim, suhim obrazom pod prašno čelado, na kateri so se poznali sledovi udarcev. Ni se ji zdel okruten, pa tudi ne prijazen. Začudil jo je njegov žalostni izraz, ker je pričakovala, da bo sijalo z njegovega obraza zmagošlavno veselje. Nekaj hipov sta se gledala, nato je dekle povsesilo oči, Gorazd pa se je obrnil k Čuku.

»Odpelji to dekle k moji materi! Povej ji, da sem jo izbral za dekle!«

Izbral je še Secundino, ki je bila najmlajša in najmočnejša med ostalimi ujetnicami. Nato se je obrnil, da bi odšel, a nehote se je še enkrat obrnil in se ozrl na Magono. Ta se je zgrudila na kolena in proseče vzdignila roke.

»Prizanesi mojemu očetu, poveljnik!« je zaprosila. »Bog ti bo povrnil, če se ga boš usmili in prizanesel njegovemu življenju!«

»Kaj hočeš?«, je vprašal Gorazd.

»Zdi se mi, da prosi za očeta,« je rekel Čuk, ki je razumel le besedo »pater«.

»Kje je njen oče?«

»Ne vem. Mogoče smo ga ubili pri spopadu. Med tistimi, ki smo jih ujeli, ga ni.«

»Če je še živ in ga ujamete, ga ne ubijte!«

Dekle je iz zvoka njegovih besed uganilo, kaj je naročil, in hvaležno dvignilo k njemu solzne oči.

»Kako mile oči ima«, je pomislil Gorazd.

»Ranjen si, župan«, je rekel Čuk. »Obleko in oklep imaš krvava.«

»Ničesar ne čutim«, je rekel Gorazd. Potipal je z roko in res začutil mokroto na levem ramenu. Pogledal je prste. Bili so krvavi.

»Ne bo hudega«, je rekel. »Kakšna praska z mečem.«

»Sleci oklep, te bom obvezal«, je dejal Čuk.

Gorazd si je snel oklep in ga vrgel na tla.

»Imaš kakšno cunjo, dekle?« se je obrnil Čuk k Magoni.

Ta ga ni razumela, a je uganila, kaj bi rad. Dvignila se je, stopila h kupu stvari, ki so jih bili pometali plenilci iz njene sobe, in se vrnila z nekaj belimi prtički. Podržala je enega v dež kapljic, ki so pršele iz vodometa srednj vestibula, stopila h Gorazdu in mu rahlo in spretno obrisala kri okrog rane. Bila je dolga, pa ne globoka rana, pokrita s krvjo, ki se je že strjevala. Magona je pomislila in se obrnila z nekim vprašanjem k Čuku. Ta je ni razumel in je zmajal z rameni. Tedaj je pokazala z roko, da rana ni huda, a da bi jo bilo dobro namazati z zdravilom. Čuk je spet zmajal z rameni, Gorazd pa je zamahnil z roko, da ni treba.

Ko mu je zavezovala rano s čistim prtom, je začutil prijetno vonjavo njenih las. Ko se je nevede dotaknila z lasmi njegovega obraza, ga je čudno prijetno spreletelo.

V tem hipu je prišel mimo mlad Slovenec. Poplesaval je kot omamljen od veselja ali vina. Zaletel se je v velik kip, ki je stal v bližini, in ga prevrnil. Ko je kipu odletela glava, se je zakrohotal od užitka. Nekaj primitivnega in divjega je bilo v njem. Bil je kot gozdni duh, ki je vdrl v tempel tujih božanstev in jih z naslodo uničuje. Gorazd se ni zmenil zanj, a ko je kip zgrmel po tleh in je opazil, kako se je Magona zdrznila in kakšna žalost se ji je pojavila

la na obrazu, ga je postalo na skrivaj sram pa sam ni vedel, zakaj. Stopil je k mlademu vojščaku inga sunil s pestjo v prsi, da se je opotekel.

»Povej dekletoma, da lahko vzameta s seboj, kar hočeta«, je naročil Čuku, ko je odhajal. Skočil je na konja in oddirjal. Ni se mogel več upirati želji, da bi vzel v naročje svojega bolnega otroka.

»Vzemita si, kar mislita, potem pa z menoj!« je zapovedal Čuk Magoni in Secundini. Nista ga razumeli, zato je prijel Magono za roko in jo hotel potegniti h kupu reči, iz katerega so bradati barbari še vedno vlačili razne predmete. Radovedno ali začudeno so jih ogledovali, ker mnogim niso vedeli pomena. Če jim niso uga-jali, so jih zagnali po tlaku. Dekle, ki so se oklepale Magone, so zagnale obupen vrišč. Čuk se je razjezil in jih drugo za drugo odtrgal od mlade gospodarice, pri čemer je moral uporabiti vso svojo moč. Pahnil je dekleti proti kupu in jima pokazal z roko, naj si izbereta, kar hočeta. Svojim ljudem je zapovedal, naj ju puste pri miru. Može so se umaknili.

Magona se je ves čas premagovala, da bi ne pokazala svojega strahu in obupa. S tem je hotela pomiriti dekle; še vedno se je čutila odgovorna zanje. Ko pa je zdaj stala pred vse križem nametanimi in polomljenimi stvarmi, ki so krasile njeno in očetovo sobo, jo je premagala žalost in živci so ji popustili. Solze so ji zalile oči, da ni ničesar več videla. Zgrudila se je na kolena in jemala v roke razbite predmete. Secundina je pokleknila k njej in jo objela okrog ramen. Čutila je, da je zdaj na njej vrsta, da potolaži gospodarico. Toda Čuk je zavpil nad njima, naj pohitita. Secundina mu je v latinščini jezno odgovorila, česar pa ni razumel, ali pa se ni menil za to; nato je začela čepe izbirati stvari, ki bi jima mogle služiti. Zdaj, ko se ni čutila več v smrtni nevarnosti, se ji je vrnilo nekaj prejšnje samozavesti. Predrzno je strgala barbaru, ki je prišel mimo, iz rok odejo, ki jo je pravkar vzel v Magonini sobi, in jo razgrnila po tleh, ne da bi se zmenila za njegove kletve; vedela je, da ji ne sme ničesar napraviti. Naložila je nanjo kupček stvari, nato je vstala in se odpravila po sobah iskat še drugo, kar so barbari pustili ali česar še niso utegnili odnesti. Grabila jim je iz rok Magonino in svojo obleko in nakit. Ker so vedeli, da si jo je župan izbral za deklo, so ji prepuščali stvari brez odpora in smeje, nekateri so jo pri tem požgečkali in se divje krohotali, ko se jih je jezno in ošabno otepala.

Pred vrati decurionove sobe je zagledala prevrnjeno in odprto skrinjo, v kateri je hranil gospodar svoje pergamentne svitke in denar. Svitki so bili raztreseni vse naokrog, denarja pa ni bilo več. Secundina je pobrala skrinjo, ki je bila napravljena iz dragocene-ga lesa in lepo izrezljana, ter jo odnesla Magoni. Začela je zlagati vanjo Magonine stvari, ki jih je rešila.

»Kaj naj ti še zložim v skrinjo, gospodarica? je vprašala obupano Magono, ki je še vedno klečala na tleh in si zakrivala obraz z rokami. Dekle je dvignilo glavo in jo hvaležno pogledalo.

»Kako si pogumna, Secundina!«, je tiho rekla.

»Moram biti! Če zdaj ne bova rešili nekaj svojih stvari, jih ne bova nikoli več! Ne jokaj, gospodarica! Glavno je, da smo ostale žive, drugo bo že kako!«

»Ti nikoli ne izgubiš glave, Secundina!« se je v solzah nasmehnila Magona. »Tako srečen značaj imaš!«

»Ne, to je le zato, ker ne maram nič misliti«, je rekla Secundina. »Tudi ti se nikar ne vdajaj žalosti, gospodarica! Saj itak nič ne pomaga. Zdaj moramo skrbeti, kaj bo za naprej.«

»Mene najbolj skrbi, kaj je z očetom«, je žalostno dejala Magona.

»Morda se je rešil iz mesta.«

»Brez mene bi se ne rešil.«

»Potem pa so ga najbrže ujeli barbari in ga boš gotovo še videla.«

MARCEL PAGNOL: »TOPAZE«

Po daljšem presledku je Slovensko narodno gledališče pripravilo novo premiero in sicer Marcel Pagnolovo igro v 4. dejanjih, *Topaze*. Predstava sicer ne prinaša nobene novosti, ne po tematiki, ne po formalni ali idejni plati. V nekem smislu celo destruktivno vpliva na gledalca kot bi hotel pisatelj reči: Biti moraš samoljubnež, nepoštenjak, le spreten in prebrisan, pa boš lepo in brezskrbno živel. Vendar zrel gledalec lahko čuti v vsem le igro človeka proti človeku.

Kot gost je delo režiral *Zarko Petan*, ki sicer ni mogel pokazati kakega izrednega režijskega domisleka, razen poudarka luči, vendar je sprožil dejanje v prijeten ritem in dal zgodbi nekaj nadčasoven in nekrajeven značaj. — Preprosta, a zelo okusna in domiselna je scena arh. Mirka Lipužiča. Med igralci je predvsem dobro rešil svojo vlogo Joško Lukež. Tudi podoba Suzy Mire Sardočeve je skrbna, dasi sem imel vtis, da bi mogla vlogo take »ponujalke« prej rešiti malo starejša ženska. Ta Suzy pa bi morda uspešneje grdila svoje načrte samo z ljubkostjo in lepoto. — Baronica Angelce Caharijeve, ki je gostovala, se je zdela precej igralsko pretirana. Nerina Drašič je nastopila prvič in kaže dosti sproščenosti, podobno tudi Dušan Jazbec. Dobro pa so rešili svoje vloge predvsem Stane Raztresen, Rado Narkst in Modest Sancin. Nekaj izrazov je morda predrastičnih, če bi jih omilili, bi predstava pridobila.

GOSTOVANJE »ZAGREBSKEGA DRAMSKEGA KAZALIŠTA«

Zagrebski igralci so zaigrali tržaškim Slovincem dve igri: Moliérovo veseligojo »Scapinove zvijače« in Jean Anouilhovo tragedijo »Antigona«. To sta dve igri po sužetju povsem različni, po razpoloženju povsem nasprotni.

»Scapinove zvijače« — en sam smeh in vrisk, igra in ples. »Antigona« — velika in presunljiva pesem žrtve in odpovedi, simbol odpora proti nasilju in tiraniji, predanost lepoti ljubezni in človeške dobrote.

Če so v prvi igri — v »Moliérovih zvijačah«, ki jih je režiser Mladen Škiljan prenesel v današnji čas, v obleko, maniro in ambijent — če so tedaj v tej igri pokazali igralci (posebno Scapin Pera Korgliča) izreden smisel za ritem, igrivost in igralsko domiselnost, so igralci v »Antigoni« zaživel veličastno pripoved majhnega človeka, a silnega v volji.

Tako je komedija Zagrebčanov kot svetel smeh v trenutku, ko pozabiš na vse gorje, ki te obdaja, smeh, ki naj prekiči neizprosnost dneva.

»Antigona« pa je težka pot preko gore očiščenja, katarsa igralca in gledalca. To ni več igra, ampak življenje, ki so ga resnično igralci živel. Nepozabno je življenje izredno inteligentne, močne igralkе Vesne Starčevičeve kot Antigone, ki stopnjuje svojo, v začetku neznan vlogo, v vrh junakinje Ivane d'Arške. In takoj ob njej gradi podobno veličastno podobo Kreonta Sven Lasta. Nekateri drugi igralci sicer niso tema dvema dorasli, vendar je režiser Krsta Spatič zлил v novoto predstavo vso dramo in tržaški Slo-

venci so razumeli posebno usodo Antigone.

Predstavi sta pokazali visoko raven hrvatske gledališke umetnosti. Zal le, da jezikovnih fines pogosto občinstvo ni razumelo.

Nikakor pa niso bili umestni politični govori na koncu predstave, ki so že spominjali na mitinge, posebno govor zastopnika Slov. - hrvatske prosvetne zveze. Večina obiskovalcev je namreč le za kulturno prireditvijo. Zato taki govori delajo SNG slabo uslugo.

Jože Peterlin

LJUBLJANSKA OPERA V BENETKAH

Ljubljanska Opera je gostovala 8. t. m. v beneškem gledališču La Fenice s Prokofijevovo opero »Zaljubljene tri oranže« pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića. O tej predstavi piše beneški »Il Gazzettino« takole:

Celotno in originalno izvajanje umetnostnega ansambla Slovenskega Narodnega Gledališča Ljubljanske Opere spada med tiste, ki jih lahko dosežemo le s tehničnimi, ekonomskimi in umetnostnimi kriteriji, ki jih uresničuje taka stalna skupina. Pogosto gremo radi mimo čiste umetnosti in polnimo svoje ilustrirane tednike s slikami, z objavljanjem dogodkov, ki se nanašajo na spore in skandale med pravimi in namišljenimi zvezdniki. Oni pa mislijo samo na umetnost, s preprostostjo, s ponižnostjo, s predanostjo. Uspehi so seveda taki: izvrsten orkester, odličen zbor, skupina pevcev s kakim dobrim glasom. Nič posebnega, da bi pričakovali čudež. Tukaj se čudež, če ga hočemo tako imenovati, imenuje disciplina, povezanost, združitev, vse to sloni na podlagi prirojenih talentov. Iz vsega tega seveda sledi, da je delo podano z največjo naravnostjo, spontano, jasno in gotovo. Krasna spojitve se pretaka z orkestra v zbor, s tega na pevce, s pevcev v balet, tako da se prav nič ne zatakne. Težko, a obenem lahko. Ista skupina je že ponovila to opero štirideset, morda petdesetkrat. In seveda nadaljujejo. Na tej podlagi so uresnili pristno, lepo sočno in vedno živo izvajanje.

Gotovo gre glavna zasluga Bogu Leskoviću, neutrudnemu, globokemu in priznanemu dirigentu. Zasluga gre tudi skupini in navažamo nekaj imen: Korošec, Lipušček, Stritar, Merlak, Čuden, Janko, Kovač in Gerlovičeva. Ne smemo pozabiti orkestra, ki je prožen in gotov in prav tako ne zbora, močnega in združenega pod vodstvom Jožeta Hanca. Končno igra, ki je homogena, v celoti fantastična, polna sugestije, po zaslugi odlične režije Hinka Leskovška, koreografija Slavka Eržena, kostumi Mije Jarčeve in scena Maksa Kavčiča.

Uspeh je bil odličen za opero kot tako in za izvajalce. Doživeli so veliko in pristno odobravanje in ploskanje; ponovno so bili poklicani na oder izvajalci in dirigent, po vsakem dejanju in ob koncu izvajanja.

Do tu »Il Gazzettino«. Mislim, da bi se bolje ne mogel izraziti. Kritika Giuseppa Pugliese nas veseli, ker vemo da je zapisal tako kot je bilo v resnici. Čudim se pa, da je šel kar tako mimo opernih pevcev, ki so doživeli v inozemstvu že lepe uspehe. Tak velik uspeh bi lahko dosegla slovenska Opera tudi v Trstu. Tržaški Slovenci bi je bili prav resnično veseli, pa tudi italijanske poslušalce, ki jim je za pravo umetnost, bi gotovo zadovoljila. Kot je bila predstava za beneški La Fenice praznik, tako bi bil lahko tudi za tržaški Verdi.

Dušan Jakomin

Magona ni odgovorila. Bala se je, da je oče mrtev, a tega ni upala izreči. Srce ji je glodala tudi skrb za Erika. Po tem, da so barbari tako mirno in brezskrbno hodili sem in tja, prislanjali orožje ob zid in se vdajali plenjenju, je sklepala, da je boj končan in da se čutijo popolnoma varne. To pomeni, da so Erik in njegovi Langobardi potolčeni, ali da so ušli. Morda bi lahko vprašala tega slovenskega poglavarja, ki ju je stražil, kaj se je zgodilo z langobardskim poveljnikom, ker se ji kljub svoji grobosti ni zdel ravno hudoben. Toda bala se je, da bo njegov odgovor potrdil tisto, pred čemer je trepetalo njeno srce, in zato rajši ni vprašala. Dokler ni vedela, je lahko imela vsaj iskrico upanja, da je še živ in da ga niso ujeli.

»Kaj naj še zložim v skrinjo, gospodarica?«, je spet vprašala Secundina.

»Ne vem. Daj sem skrinjo in poišči svoje stvari, da ti jih ne odnesejo«, je rekla Magona.

Boleče se je zavedla, da je zdaj tudi ona dekla. Hkrati pa je začutila v srcu hvaležnost do Secundine. Skoro z začudenjem se je spomnila v tem hipu, da ji ni bila pravzaprav še nikoli hvaležna za njeno vdanost.

Počasi, žalostno je iskala med stvarmi in jih zlagala v skrinjo, bolj nagnosko kot premišljeno. Secundina jo je poklicala, naj gre z njo po sobah. Ubogala jo je, a ko je zagledala pred vrati očetove sobe raztresene pergamentne svitke, jih je pobrala ter v naročju odnesla v skrinjo, kjer so bili vedno spravljene, ne da bi ji prišlo na misel, da to morda zdaj nima več smisla in da jih on najbrž nikoli več ne bo bral. Bili so očetovi trgovski računi, pisma in evangelijski, pa tudi dela latinskih in grških pisateljev, ki jih je rad prebiral in tudi njo naučil, da jih je brala in vzljubila. Zložila je svitke na dnu skrinje, nanje pa svoje stvari, ki jih je izbrala Secundina ali kakor so ji prihajale v roke in o katerih ji je njen ženski instinkt narekoval, naj jih reši in da jih bo še potrebovala.

Čuk ju je priganjal, naj pohitita. Ko sta bili pripravljene, je poklical dva bojevnikla in jima naročil, naj si naložita Magonino skrinjo in Secundino culo. Ženske so zajokale in silile za Magono. S silo so jih morali ločiti od nje. Nato so odšli. Dekleti sta se z dolgim pogledom poslovili od doma, v katerem sta preživeli vso svojo mladost, in se s solznimi očmi odpravili na težko pot v sužnost.

Zunaj je sijalo sonce, toda dekletoma se je zazdelo, da sta v čisto tujem kraju. Težko je bilo prepoznati ulice, ki so jima bile tako domače. Po njih so se valile tolpe barbarov. Mnogi so bili že pijani in so divje vriskali v svojem zmagoslavju. Še nikoli nista slišali takšnih glasov. Mnoge hiše so gorele, skoro vse pa so imele vlomljena vrata. Pred njimi so ležale vse križem razmetane stvari, ki se barbarom niso zdele vredne, da bi jih odnesli, ali pa so se jih naveličali in odvrgli. Nekateri so vodili iz mesta gruce ujetnikov. Otroci so se preplašeno oklepali mater okrog vratu, ali se jih držali za krilo, in z velikimi očmi strmeli v čudne, v kože in čelade oblečene moške z orožjem, ki so jih gnali proč. Ženskam so že usahnile solze. Vdale so se v neizogibno usodo. Moški so gledali vznemirjeno in izgubljeno. Zavedali so se, da so postali sužnji barbarov. V njih sta se bojevala strah pred bodočnostjo in skrito veselje, da so barbari prinesli njihovim življenjem in življenju njihovih družin.

Nenadno je eden izmed slovenskih bojevnikov, ki so jih srečali, zagrabil Secundino za ramo in veselo zavpil, Secundina ga je v hipu prepoznala. Bil je tisti, ki jo je ujel v hiši Aureliusa Bassusa. Fant ji je zadovoljno nekaj dejal, česar ni razumela, in jo hotel potegniti s seboj.

»Nikar ne nori, mladenič!«, je zavpil Čuk in ga sunil v stran. »To dekle gre h županu za deklo!«

»Pa saj je tista, ki sem jo ujel v hiši, kamor smo najprej vdrli. Moja ujetnica je!«, je rekel Pribina. »Med bojem je ušla. Že ves čas jo iščem po mestu kot nor. Moja je!«

»Pa si res nor!«, je grozeče rekel Čuk. »Pusti jo pri miru, če ne ti bom posvetil s temle.« Prijel je za meč. Fant je neodločno obstal. Ni vedel, kaj naj stori. Upreti se Čuku in županu je pomenilo smrt, a pustiti dekle, ki mu je tako ugajalo, je bilo strahopetno in tega mu tudi srce ni dalo.

Secundina je s tenkim ženskim čutom uganila, kaj se dogaja. Prijazno je odrinila fanta in mu odkimala z glavo, češ naj ne nanečenja prepira. Mladi Slovenec se je vdal in jo izpustil, ko je je Čuk potegnil za seboj. A ko je Čuk z dekletoma in obema možema, ki sta nosila skrinjo in culo, izginil za vogalom, se je odločil in se napolnil za njimi.

Blizu mestnih vrat je zagledal, kako se je drugo dekle odtrgalo od ostalih, steklo nekaj korakov in se vrglo na kolena pri enem izmed trupel Lahov, ki so padli v nočnem boju. Videl je kako je Čuk naglo stopil za njo, nato pa obstal ob dekletu. Potem je zaslišal njen mili jok. Pribina je pospešil korak in se ustavil poleg Secundine, ki so ji tudi tekle solze po licih. Dekle na kolenih je božalo mrtveca po voščeno bledem licu, ki sta se ga držala kri in prah, in ga presunljivo klicalo. Mladeniču je postalo tesno pri srcu. Ni vedel, kaj naj stori. Prijel je Secundino za roko, dekle pa mu je naslonilo glavo na rame in se razjokalo, da se ji je stresalo vse telo.

* * *

Magona je v nekaki omamljenosti opravljala vse, kar ji je ukazala starka. Njene roke so se gibale same od sebe, njene misli pa so bile daleč, pri mrtvem očetu in pri Eriku, o katerem še vedno ni vedela, če je živ ali mrtev. Zelela si je samo, da bi bilo kmalu konec nesrečnega dne. Slovenski dekli sta le bolj postajali in nekam posmehljivo, hkrati pa zavistno opazovali lepo oblečeni laški dekleti, ki ju je pripeljal Čuk županovi materi. Iz dekel sta postali nenadno sami ukazovalki. Ker nista znali jezika, sta z roko kazali novima, kaj morata delati. Dekleti sta tiho in žalostno ubogali in napravili, kar jima je bilo naročeno, le med seboj sta si včasih izmenjali tiho besedo.

Secundina je morala pomagati eni izmed prejšnjih dekel pri pripravljanju kosila, Magoni pa je starka zaupala bolnega otroka, da ga je pestovala, medtem ko mu je sama kuhala zdravilne zvarke v lončenem loncu na posebnem ognju blizu voza, ali ko je izmučena od nočnega bdenja pri otroku omahnila na ležišče v vozu in zadremala. Deček je bil še vedno vroč in nenaravno miren. Tiho kot premrl ptiček ji je ždel v naročju in ji naslanjal glavo na prsi. Le od časa do časa ga je zagrabil suh kašelj. Magona ga je nosila sem in tja po trati med gozdnimi drevesi ali ga sedeč na travi zibala na kolenih in mu tiho prepevala, čeprav so ji solze tekale po licih, ko je mislila na očeta, na Erika, na nesrečno mesto in na svojo usodo. Če je prišel kdo v bližino, se je nagnila nad otroka, da bi skrila solze. Deček je včasih dvignil glavo in se začudeno in še vedno napol nezaupljivo zastrmel vanjo. Pela mu je keltske in latinske pesmi, ki se jih je kot otrok naučila od matere in od dekel, dokler se ji ni zazdelo, da je otrok zaspal. A kakor hitro je prenehala, se je zganil in zastokal ter proseče uprl vanjo velike sinje oči. Hotel je, da bi še pela.

Od začetka je Magona nagonsko stiskala malo telesa h sebi, iz nezavedne želje po nežnosti in človeški toplini, a lko so minevale ure in je deček še vedno skoro nepremično ždel v njenem naročju in zastokal samo, kadar ji ga je stara vzela iz naročja, se ji je začel globoko smiliti; začela si je pozorneje ogledovati, kaj mu je. Spomnila se je, kako so njo zdravili, ko je imela vročino in je kašljala. Skušala se je spomniti tudi naukov o zdravilstvu, ki jih ji je dajal svoj čas stari grški suženj, ki je že pred leti umrl. Takrat je imela veliko vselje s tem, da je preizkušala svoje znanje na bolnikih, in je komaj čakala, da je kdo v hiši zbolel, da bi ga zdravila. Pozneje jo je to minilo, toda ko je zdaj opazovala bolnega otroka, je začutila željo, da bi mu pomagala.

(Dalje)

TRŽAŠKI KULTURNI UTRINKI

LITERARNI VEČER

Slovenski kulturni klub je imel 13. maja v dvorani na Placuti v Gorici literarni večer. Pred številnim občinstvom, največ mladim, so mladi literati razvili nad eno uro dolg program.

Prof. Jože Peterlin je v uvodnem predavanju nanizal problematiko mladega rodu, ki ji skuša dati izraza v umetnosti.

Pesništvo so zastopali: Bruna Pertotova, Jože Pirjevec, Marij Maver in Neva Rudolf.

Pripovedno prozo pa Anica Pertotova, Uča Zlobčeva, Marija Mislejeva, Drago Stoka in Neva Rudolfova. Dve skladbi je izvajal na klavirju Ladi Vodopivec, eno pa M. Gracija Coljeva.

Večer je lepo uspel.

BELA DEVINSKA GOSPA,

drama devinskega gradu, njegove davne preteklosti in življenja v njem, srečanja lepe gospe s slovenskim ribičem, v ozadju križarska vojna... Vso to snov je zajel v dramo *Slavko Rebec* in jo napisal kot radijsko dramo. Zdaj pa jo je predelal in jo bo igral letos Slovenski oder na poletnem taboru, 6. julija na Repentabru, na kar že zdaj opozarjamo.

»ZADNJA SOBOTA SOLSKEGA LETA«

so dali naslov prireditvi slovenski tržaški dijak, ki jo pripravljajo za 14. junija. Posloviti se hočejo v veliki dvorani avditorija od sošolcev — maturanov vseh slovenskih višjih šol. Določili so jim častno mesto v dvorani — in zaigrali jim bodo Linhartovo veseloigro *Matiček se ženi* v režiji prof. Jožeta Peterlina.

Gotovo bo večer privabil ta dan v avditorij ne samo dijaštvo, ampak tudi starše in vse ljubitelje mladine.

IZ TEL AVIVA

V Novem gledališču je nastopila baletna skupina »Inbal« iz Tel Aviva, ki je prikazala starodavne ljudske plesne jemskih Judov, katerih potomci so ti plesalci. V Jemenu so si Judje v dolgih stoletjih ohranili zelo izrazito in lepo folkloro, ki jo goje tudi po preselitvi v svojo neodvisno državo Izrael. Za nastop izraelske plesne skupine je vladalo med tržaškim občinstvom izredno zanimanje, tako da je bilo gledališče nabito polno.

Skupina je pokazala izvrstno plesalsko tehniko, pri tem pa je vendar znala ohraniti plesom vso svežino in pristnost pravega ljudskega veselja. Deležna je bila navdušenih aplavzov.

BORISU PAHORJU

pomeni slovenska kultura v Trstu le tisto, kar piše on in njegovi prijatelji. Tako omenja v intervjuju, ko je bil pred kratkim v uredništvu Slovenskega poročevalca v Ljubljani. (Slov. poročevalec 16. V. 1958). Mor-da tej ožini in neresnici verjamejo v Ljubljani tisti, ki tržaških razmer ne poznajo.

Drago
Stoka

Slovo

Pri programu naše radijske postaje sodeluje vrsta kulturnih delavcev. Eni so bolj znani, drugi manj, ker morda delajo in opravljajo svoje delo doma. To so predvsem prevajalci, zbiratelji gradiva in podobno.

Dva, manj znana sodelavca, a prav tako dragocena, sta bila *prof. France Zupan* in *prof. Ferruccio Jakomin*, ki sta oba v tem mesecu za vedno odložila pero.

Prof. France Zupan je pred leti sodeloval pri Radijskem odru, potem pa se je posvetil predvsem prevajanju dramskih tekstov. Nastopil je tudi kot igralec v Leskovčevi drami »Dva bregova«. Od tedaj je že več let. Potem pa so bili prav do dneva njegove smrti na programu njegovi prevodi. Prof. Zupan je pisal lep jezik. Njegov izraz je bil naraven, včasih kar preveč gorenjsko domač. Njegove prevode je odlikovala vestnost, ki je bila tudi sicer značilna za njegov značaj. Prevajal je največ iz italijanščine in angleščine.

Prof. Ferruccio Jakomin pa je postal član Radijskega odra takoj ob svojem prihodu v Trst. Do igranja je čutil veliko veselje. Nastopil je tudi v Jerasovi »Tržaški legendi« na Repentabru, kjer je bral tudi svoje pesmi. Ko se je kasneje preselil v Nabrežino, je igranje opustil. A nekaj dni pred svojo smrtjo je še v petkovi kulturni oddaji ocenjeval »Mladiko«.

Radio je zgubil s smrtjo obeh profesorjev dobra sodelavca, mi pa draga prijatelja. Ohranili ju bomo v trajnem spominu.

Dobro morje

je najnovejši slovenski film, ki ga je izdelala družba »Triglav«. Med odličnimi igralci je nastopila v njem tudi članica našega Radijskega odra, Tržačanka gospa Slavica Kraševc — Mezgečeva. Film so snimali v Klenovici pri Vinodolu. Na spodnji sliki vidimo prizor s filma z gospo v sredi. Na eni strani je znani slovenski igralec Hinko Nučič, na drugi pa mladi umetnik Tomaž Pesek. V filmu nastopata tudi igralca Stane in Lojze Potokar, ki se ju poslušalci tržaškega radia gotovo še dobro spominjajo.

Gospo Kraševcovi k uspehu iskreno čestitamo, in ji želimo novih nastopov.

SPORED POD DROBNOGLEDOM

Med slovenskimi dramskimi deli bo zanimala poslušalce gotovo Vombergerjeva satirična veseloigra v 5. slikah: »Zlato tele«.

Kdo je Vomberger? Začel je pisati v desetletju pred drugo svetovno vojno. Dosti je pisal za ljubljansko radijsko postajo. Njegove vesele zgodbe so postale znane in so bile skoro vsako soboto na sporedu. Tudi ljubljanska postaja je namreč imela že nekdanj ob sobotah veseli program. (Ali res samo na naši postaji ne moremo tega izvesti?). Prav iz teh številnih dramskih radijskih tekstov so Joži Vombergerju zrasle veseloigre, kot »Voda«, »Zlato tele«, »Sveti Birokracij«, »Vrnitev« itd. Največji uspeh je doživela »Voda«, saj so jo igrali na vseh naših večjih odrih. Tudi v Gorici so jo igrali že po zadnji vojni, v Trstu pa jo je igral v avditoriju Slovenski oder. Nekaj tistega veselega in sproščnega smeha, ki prevladuje v »Vodi«, je prenesel pisatelj tudi v »Zlato tele«. Vendar je to bolj satira kot komedija sama. Brez dvoma bo poslušalcem ugajala.

»Trio« tržaškega pisatelja C. Spadara, ravnatelja Novega gledališča je zanimivo dramsko-glasbeno delo, saj vse besedilo spremlja trio, ki odgovarja prav stavkom v tekstu. Pri oddaji sodelujejo trije odlični glasbeniki.

Zanimivo bo tudi primerjati dve Nori in sicer znano **Ibsnovo Noro**, ki jo bo tokrat Radijski oder prvič v celoti izvajal (pred leti je bila na sporedu v skrčeni obliki). Teden za tem pa bomo lahko slišali moderno dramo »Nora Druga«, italijanskega pisatelja C. G. Viole. Primerjava bo vsekakor zanimiva.

Morda vas bo zanimala tudi »Nevarna igra« Stanka Cajnkarja. Tudi to je slovensko delo, ki ima v sebi vse značilnosti Cajnkarjevega pisateljskega dela. Izšla je v zbirki črtic »Razgovori«. In res je tudi ta igra en sam razgovor dveh duš: njega in njegove sosede. Odstranila sta ograjo, ki je ločila njuna vrtova in stopila sta drug do drugega.

Cajnkarja odlikuje izredno lep jezik in iskrena misel. Njegovo glavno dramsko delo je »Potopljeni svet«, ki ga je Narodno gledališče v Ljubljani pred koncem zadnje vojne večkrat igralo. Stanko Cajnkar je med vojno živel in deloval kot duhovnik nekaj časa na Krasu. Zdaj je profesor na bogoslovni fakulteti ljubljanske univerze.

»Dialog«. Včasih smo poslušali dolgovozna predavanja, ali bolje, zapirali smo aparate, ker je bilo tisto predolgočasno. A že pred časom smo opazili veselo spremembo: oddaje so pogosto prikrojene za dialog, večkrat tudi glasbeno ali pa zvočno opremljene. Na ta način so pridobile na zanimivosti in privlačnosti. Zdi se, da bi bilo potrebno napraviti korak še tam, kjer je zdaj še morda monotono branje. Tako presenečajo predvsem »**Ilustrirana predavanja**«. Izvajana v dialogu in zvočno opremljena, pritegnejo poslušalce.

Glasba po željah (vsak torek, petek in nedeljo ob 14.30) se je nekoliko izrodila. Ali se vam ne zdi, da bi bili včasih naši ljudje lahko bolj iznajdljivi v željah? Vse preveč so iste pesmi na vrsti. In tudi voščila: Tam in tam hišica stoji, v njem Marij god slavi... Napišite kaj novega! Mislite, da ne znate, pa ni res. To je le občutek. Pogumno napišite tako kot čutite! In ko že pišete voščilo, napišite še besedo, kako vam je bila ta ali druga oddaja všeč. Besedo, dve! Ker se sicer tako težko pripravimo do pisanja, vsaj zdaj, mimogrede. Kaj sploh sodite o glasbenem in govorjenem sporedu?

RADIJSKI PROGRAM ZA MESEC JUNIJ

Svetnik dneva (sestavlja dr. Lojze Skerl) ob 7.05.

Dnevni jedilnik (sestavlja prof. Adela Mesesnel) ob 8.00.

Poročila vsak dan ob 7.15, 8.15, 14.15, 20.15, 23.15.

Poročila s kulturnega sveta vsak dan, razen nedelje, ob 12.45. (Urejuje Franc Jeza).

Vsako nedeljo ob 9. **kmetijska oddaja**, ki jo pripravlja dr. Ivan Baša; ob 10. **prenos sv. maše** iz cerkve Sv. Justa s pridigo g. kapl. Petra Šorlija; ob 12. **vera in naš čas**: versko predavanje s kratkimi poročili iz katoliškega sveta. Oddajo ureja g. kapl. Stanko Zorko; ob 13. **kdo, kaj, zakaj?** - kronika tedenskih dogodkov na Tržaškem. Urejuje Mitja Volčič.

GOVORJENI SPORED

(Odgovorni urednik Ado Lapornik)

V juniju bo na sporedu **24 opoldanjskih predavanj** z različnih področij.

— Ob 21.30: **Narava poje v pesmi** (ureja prof. Lojzka Peterlinova), s sledečimi naslovi: Naš vsakdanji kruh, Tihi večeri, Cvetoči travnik, Kresna pesem in Klas na njivi.

Vsak ponedeljek v drugem odmoru opere (okrog 22. ure) **Sodobna književnost in umetnost**, s sledečimi naslovi: Tržaški pesniki in pisatelji (dr. J. Tavčar); O Jurčecovi knjigi »Ljubljanski triptih« (Mirko Javornik); Slikar Ottone Rosai, ob obletnici smrti (Mirko Javornik); Pogled v sodobno skandinavsko poezijo (Franc Jeza); V. Mole: Ruska umetnost (prof. J. Peterlin).

Torek ob 18.30 **Pisani balončki**, radijski tednik za najmlajše (pripravlja prof. Krasulja Suhadolčeva).

— Ob 19.15 **Zdravniški vedež** (posveovalnica dr. Milana Starca).

— Ob 21.00 **Obletnica tedna**: Padeč Carigrada pred 505. leti (dr. B. Mihalič); Paul Gauguin, franc. impresionistični slikar, 110 let rojstva (prof. Jože Peterlin); Pet let je minulo od vstaje v komunistični Nemčiji (dr. Mihalič); 50-letnica smrti ruskega skladatelja Rimski-Korsakova (prof. P. Merku).

— Ob 22.00 **Novela tedna** (ureja prof. dr. Josip Tavčar). Od 10. junija dalje: Macchiavelli: Veliki zlodej Belfagor; kastilski infant Don Juan Emanuel: Kako se je zgodilo nekemu mlademu možu na njegov poročni dan; Guy de Maupassant: Stari Milon.

Vsako sredo ob 19.15 **Šola in vzgoja** (ureja prof. Ivan Theuerschuh) s sledečimi predavanji: dr. Anton Kacin: Pomen družinske skupnosti za vzgojo otrok; prof. Ivan Theuerschuh: Zagrenjena mladost; prof. dr. Josip Tavčar: Posledice pretiranega oboževanja mehanizacije; prof. Ivan Theuerschuh: Koristno izrabimo počitnice.

Vsak četrtek ob 18.30 **Širimo obzorja!** Oddaja 5. junija odpade in prične 12. junija: Mladi državljani, 1. oddaja (pri-

redba Saša Martelanc); Tehnika ustvarja nov svet, 2. oddaja: Od kavčuka do avtomobilske pnevmatike (ing. Miran Pavlin); Mladi državljani, 2. oddaja.

— Ob 21.00 **Ilustrirano predavanje**: Zgodovina odkritja sveta v 4 nadaljevanjih. (Napisal Mirko Javornik).

— Ob 22.00 **Ruska miselnost in Zahod** (Leonida Gancikov) — priredba Franc Jeza). 2. oddaja Rusija in Evropa v vseslovanski zamisli; 3. Na poti k svobodi - Aleksander Herzen; 4. Duhovni svet Vladimirja Solovjeva; 5. Človek pred Bogom - Fjodor Mihajlovič Dostojevski.

Vsak petek ob 19.15 **Znanost in tehnika** s sledečimi predavanji: O šestem čutu; Utrinki; Vodna pot sv. Lovrenca; Utrinki.

— Ob 21.00 **Umetnost in prireditve na Tržaškem** (urejuje Franc Jeza).

— Ob 22.00 Dante Alighieri: **Božanska komedija - Pekel** (prevod spevov dr. Alojz Gradnik — recitacija prof. J. Peterlin — uvodna razlaga dr. J. Jež).

Vsako soboto ob 19.15 **Sestanek s poslušalkami** (ureja M. Lapornikova).

Radijske univerze — ponedeljek ob 19.15: »Nekaj o surovinah«; četrtek ob 19.15 O lokalnih samoupravah - občina in pokrajina; sobota ob 16.00: Zgodovina nastanka mest v Italiji.

DRAMSKO - GLEDALIŠKI SPORED

(Odgovorni urednik ing. Boris Sancin)

Ženitev (N. V. Gogolj), veseloigra v 2 dej.: 1. junija ob 17. uri, ponovitev.

Brat (Carlo Maria Pensa, prevedel Vinko Beličič), komedija v 3 dej. Na sporedu 4. junija ob 21. uri.

Fanny, tete, strici (Jerome J. Klapka, prevedel Pavel Golia), veseloigra v 3 dejanjih, na sporedu 5. junija ob 17. uri.

Nora (Henrik Ibsen), drama v 3 dej.: 11. junija ob 21. uri.

Nora druga (C. G. Viola, prevedel M. Javornik), igra v 3 dej.: 18. junija ob 21. uri.

Zlato tele (Joža Vomberger), satirična veseloigra v 5 slikah. Na sporedu 25. junija ob 21. uri.

Človek, ki se smeje (L. Bonelli - A. De Benedetti, prevedel Maks Šah), komedija v 3 dej.: 29. junija ob 17. uri.

Angel z avtom (A. Mav - M. Simončič), mladinska igra: 5. junija ob 11.30, ponovitev.

Izglubljena leta (Turi Vasile, prevedel France Zupan), drama v 3 dej.: 2. junija ob 17. uri, ponovitev.

Trio (O. Spadare, prevedel Ludvik Klakočar), radijska igra v 2 delih: 8. junija ob 17. uri, ponovitev.

Nevarna igra (Stanko Cajnkar), drama v 1 dej., ponovitev.

DRAMATIZIRANE ZGODBE

Zadeva Majetič (A. Marodič), kriminalna zgodba: 7. junija ob 21. uri.

Šahovska partija (G. Giacosa, prevedel Vinko Beličič), srednjeveška romanca: 14. junija ob 21. uri.

Sosed pri spanju (A. Averčenko, prevedel Glavko Turk): 21. VI. ob 21. uri. junija ob 21. uri.

450 let idrijskega rudnika (Rado Lenček), zgodovinski prikaz: 22. junija ob 17. uri.

Podoba s krinko (A. Fogazzaro, prevedla Lada Mlekuževa), enodejanka: 28. junija ob 21. uri.

RADIJSKO GLEDALIŠČE ZA NAJMLAJŠE

Nekoč je bilo jezero - Jezero odteka (G. Šilih, dramaturgizirala Antonija Curokova), 6. nadaljevanje: 7. junija ob 18. uri.

— **Poslednji boj z zmajem**. 7. in zadnje nadaljevanje: 14. junija ob 18. uri.

Zgodba o princu Airu I. (G. Luongo, prevedel Saša Rudolf), pravljica: 21. junija ob 18. uri.

Zgodba o princu Airu II. Pravljica, nadaljevanje: 28. junija ob 18. uri.

GLASBENI SPORED

Rihard: Wagner: **Baysfal** (Zbor in orkester festivala v Parsreuthu bo vodil Hans Knappertbusch): 2. junija.

Čajkovsky: **Koncert za violino in orkester v D-duru** (Orkester Slovenske filharmonije bo vodil Bogo Leskovic, solist Dejan Bravničar): 3. junija.

Brahms: **Trio za klarinet, čelo in klavir, Op. 114** (Izvajajo: Giorgio Brezigar, Guerrino Bisiani in Bruno Bidussi): 6. junija.

Gaetano Donizetti: **Lucia di Lamermoor** (Zbor in orkester Glasbenega maja v Florenci bo vodil Tullio Serafin). Na sporedu 9. junija.

Zafred: **Kratka simfonija za godala (1955)**; Stravinsky: **Ognjeni ptič**, suita iz baleta (Tržaški filharmonični orkester bo dirigiral A. Pedrotti): 10. jun.

Rachmaninov: **Etude v D-molu**; Liszt: **Fantasia quasi sonata**, po branju nekega Dantejevega dela, bo izvajal pianist Fredy Došek. Na sporedu 13. junija.

Giacomo Puccini: **Deklica z zlatega zapada** (Orkester Tržaške filharmonije in zbor gledališča Verdi bo vodil Franco Capuana): 16. junija.

Haydn: **Koncert za klavir in orkester v D-duru** (Orkester Slovenske filharmonije bo vodil Bogo Leskovic, klavir solo: Damjana Bratuž): 17. junija.

Tocchi: **Nemške arije in plesi za flavto, violo in harfo** (Izvajali bodo: Attilio Poluzzi, Fernando Ferretti in Bianca Maria Marchi): 20. junija.

Rihard Wagner: **Tristan in Izolda** (Zbor in orkester metropolitanske opere v New Yorku bo vodil Fritz Dusch). Na sporedu 23. junija.

Khatchaturian: **Koncert za violino in orkester** (Tržaški filharmonični orkester bo vodil Stanislav Skrovačenski, violina solo: Salvatore Accardo): 24. junija.

Samospeve Bučarja, Adamiča in Gerbica bosta predvajala basist Vladko Korosec in pianist Danilo Svava: 27. jun.

Gioacchino Rossini: **Viljem Tell** (Zbor in orkester Italijanske radiotelevizije iz Turina bo vodil Mario Rossi): 30. jun.

KULTURNI KOLEDAR

A. Cernigoj: Primož Trubar (linorez)

21. maja 1471 se je rodil v Nürnbergu slikar Albert Dürer. Komaj devetnajstleten je šel na pot po Nemčiji in Nizozemski in žele velike uspehe.

22. maja 1813 se je rodil v Leipzigu skladatelj Rihard Wagner. Glasba, književnost in gledališče so bila že v rani mladosti področje Wagnerjevega udejstvovanja.

22. maja 1873 je umrl v Milanu v 88. letu starosti pisatelj Aleksander Manzoni.

MLADINSKA KNJIŽEVNOST

Ta mesec je bil v Firencah peti kongres Mednarodne zveze za mladinsko književnost. Na zadnji seji so izvolili za predsednika Zveze Italijana profesorja Enza Petrinija. Seji je prisostvoval tudi predsednik ministrskega sveta Zoli, ki je izročil mednarodno Andersenovo nagrado za mladinsko književnost švedski pisateljici Astrid Lindgren za mladinsko povest »Rasmus in potepuh«. Ta povest bo izšla v kratkem v italijanskem prevodu. Poleg tega so razdelili še več drugih nagrad mladinskim pisateljem raznih narodnosti.

22. maja 1885 je umrl francoski pisatelj Viktor Hugo.

23. maja 1906 je umrl norveški dramatik Henrik Ibsen.

23. maja 1937 je umrl v Ljubljani slovenski in kulturni zgodovinar Ivan Prijatelj.

23. maja 1498 je umrl sežgan na grmadi dominikanec Gerolamo Savonola.

26. maja 1899 je umrl v Ljubljani pesnik Dragotin Kette, predstavnik slovenske moderne pesniške smeri.

27. maja 1926 je umrl v Tomaju kraški pesnik Srečko Kosovel.

27. maja 1641 se je rodil v Ljubljani Ivan Vajkard Valvazor, pisec »Slave vojvodine Kranjske«.

28. maja 1901 se je rodil pesnik Anton Vodnik.

28. maja 1859 rojen v Kobaridu pesnik Josip Pagliaruzzi-Krilan.

28. maja 1830 rojen slovenski pisatelj Janez Trdina.

29. maja 1453 je padlo v turške roke mesto Carigrad. Padec Carigrada sôvpada v začetek novega veka.

30. maja 1867 se je rodil na otoku Braču hrvatski književnik Vladimir Nazor.

30. maja 1917 so slovenski in hrvatski poslanci v dunajskem parlamentu podali znamenito majniško deklaracijo, v kateri so zahtevali avtonomijo za Slovenijo in Hrvatsko.

30. maja 1265 se je rodil v Firencah pesnik Dante Alighieri.

31. maja 1809 je umrl na Dunaju glasbenik Franc Haydn.

8. junija 1508 je bil rojen PRIMOŽ TRUBAR, ki je pripravil prvo slovensko tiskano knjigo.

8. junija 1809 se je rodil pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah slovničar Anton Murko.

9. junija 1856 se je rodil v Gřobokem pri Rimskih toplicah pesnik Anton Aškerc.

10. junija 1912 je umrl v Ljubljani pesnik Anton Aškerc.

11. junija 1949 je umrl pesnik Oton Župančič.

15. junija 1867 se je rodil v Sorici nad Škofjo Loko slikar Ivan Grohar.

PULITZERJEVE NAGRADE

V New Yorku so podelili Pulitzerjeve nagrade za leto 1958. Razdelil jih je predsednik Columbijske univerze. Nagrado za pesništvo so dali Robertu Pen Warrenu za zbirko »Promises«, to je »Obljube«, s podnaslovom »Pesmi iz let 1954 do 1956«. Nagrado za glasbo je dobil Samuel Barber za opero »Vanessa«, nagrado za pripovedništvo pa James Agee za roman »Smrt družine«. Nagrado za dramatiko pa je prejela Ketty Fringes za dramtizacijo romana Thomasa Wolfa »Ozri se proti domu, angel«.

PREGLED JUGOSLOVANSKEGA PESNIŠTVA

Giornale dei poeti št. 1 letošnjega leta priobčuje prispevek Ozvalda Ramoussa nekaj drobcev pomembnejših zlasti mlajših jugoslovanskih pesnikov. Pisec že v uvodu izjavlja, da to ni izbor, temveč le prikaz nekaterih smeri sodobne lirike jugoslovanskih narodov. Ker so zastopani različni jugoslovanski narodi, je tudi pesniški prikaz različen in ga označuje značilnost posebnih izročil. Ta izročila teže danes zlasti na umetniškem področju k vedno večjemu poenotenju. Med mladim in starim rodom je razlika predvsem v stihu, manjša v vsebini. Mladi pesniški rod išče nova pota, ki jih karakterizira nek nemir.

Od Slovencev so predstavljeni Alojzij Gradnik, Mile Klopčič in Matej Bor. Hrvate in Srbe pa zastopajo: Ivo Andrić, Miroslav Krleža, Desanka Maksimović, Miloš Crnjanski, Avgust Krklec, Franko Andjelinović, Dragutin Tadijanović, Aleksandar Vuco, Vladan Desnica, Gregor Vitez, Marin Franičević, Dobriša Cesaric, Miodrag Pavlović, Risto Tosović, Vesna Parun, Jure Kastelan in Marko Ristić.

Ker je izbor majhen, vsak pesnik je zastopan le z eno ali kvečjemu dvema pesmima, je težko izreči trdno sodbo o njihovi poeziji.

SLOVENSKA UMETNIKA V TUJINI

Slovenska umetnika slikar Miha Maleš in kipar Karel Putrih razstavljata te dni z uspehom v Karlovih Varih na Češkem. Pred tem sta skupno s slikarjem Gojmirjem Antonom Kosom razstavljal v Pragi.

LILI NOVY

Državna založba Slovenije bo izdala v kratkem drugo pesniško zbirko nedavno umrle pesnice Lili Novy »Oboki«. Zbirka bo vsebovala poleg novih pesmi tudi izbor iz njene prve, predvojne zbirke. Lili Novy je uživala vse do večera svojega življenja veliko priljubljenost in spoštovanje kot plemenit človek in svobodna umetnica.

SKLADATELJ ŠOŠTAKOVIČ

Ruski skladatelj Dimitrij Šoštakovič je bil v palači Akademije Svete Cecilije v Rimu slovesno potrjen za častnega člana Akademije. Rimska Akademija Svete Cecilije mu je podelila svoje častno članstvo že 15. januarja 1956. Šoštakovič se je zahvalil za prejeto čast s tem, da je podaril Akademiji partituro svoje najnovejše simfonije.

Šoštakovič bo ostal v Rimu nekaj dni, nato pa bo odptoval v Pariz, kjer bo priredil nekaj koncertov.

BRANKO JURCA: STEKLENI GRAD

Cankarjeva založba v Ljubljani je izdala novelško zbirko Branke Jurca z naslovom »Stekleni grad«. Zbirka vsebuje trinajst novel.

v RAZPIS KNJIZNIH NAGRAD SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE ZA LETO 1958

Mecen, ki želi ostati neimenovan, je dal s svojim darom Slovenski kulturni akciji možnost, da tudi za leto 1958 razpisuje Božične knjižne nagrade v skupnem znesku 10.000 argentinskih pesov z namenom, da se poživijo slovensko ustvarjalno delo.

1. Nagrado so tri in sicer v zneskih 5.000, 3.000 in 2.000 argentinskih pesov;

2. Prispevki morajo biti izvirna leposlovna ali znanstvena dela, ki še niso bila objavljena ali izvajana (roman, povest, drama, zbirka esejev, pesmi, novel ali črtic, razprava iz humanističnih ved, iz slovenskih domoznanjskih področij, pa tudi drugačen izsledok slovenskega znanstvenika);

3. Sodelovati more vsak kjerkoli živeč slovenski književnik ali znanstvenik razen članov žirije in nagrajencev predhodnega natečaja;

4. Rokopis je treba poslati do 31. oktobra 1958 v dveh ali treh na stroj napisanih izvodih na naslov: Slovenska kulturna akcija (Knjižne nagrade, Alvarado 350, Ramos Mejia, Prov. Buenos Aires, Argentina);

5. Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro. Pravo ime ali psevdonim, katerega nosilec pa mora biti znan vsaj enem članu razsodišča, je treba poslati v rokopisu priloženi kuverti, ki nosi isto oznako kot rokopis. Kuverte se odpro na dan razglasitve izida, to je dne 22. decembra 1958. Objavljena bodo samo imena nagrajenih avtorjev;

6. Slovenska kulturna akcija si pridržuje pravico za morebitno objavo nagrajenih del ali njih uprizoritev, seveda šele po dogovoru z avtorjem;

7. Materialistično usmerjeno delo ne pride v poštev;

8. Nagrado so izplačljive v Buenos Airesu;

9. Žirijo sestavljajo gg. dr. Vinko Brumen, prof. Alojzij Geržinič, Ruda Jurčec, dr. Milan Komar, prof. Karel Rakovec in dr. Branko Rozman. Za presojo znanstvenih del, za katero je potrebna strokovna razgledanost, kooptira žirija 1 do 3 člane. Na sejo, pri kateri se dokončno odloča o razdelitvi nagrad, pridejo redni in kooptirani člani in vsi imajo enako glasovalno pravico;

10. Glasovanje razsodišča je tajno;

11. Razsodišče ima pravico proglasiti kako nagrado za nepodeljeno. Prav tako ima pravico združiti dve ali več nagrad in jih razdeliti.

Buenos Aires, dne 15. aprila 1958.

Slovenska kulturna akcija

»Ne morem vam dopovedati, kaj tam na drugi strani čutimo«

Poljski 25 letni pisatelj Marek Hlasko je v svoji domovini tako slaven, kakor Françoise Sagan v Franciji. V Parizu je pred kratkim izšla njegova knjiga »Pokopališča«. Pred nekaj tedni se je mudil v francoski prestolnici, kjer je imel dolg pogovor z urednikom francoskega tednika »Express«. Iz tega pogovora objavljamo nekaj zanimivejših Hlaskovih odgovorov.

Prevedel M. P.

Ruski in poljski listi so ostro grajali Vašo knjigo 'Pokopališča', ki je izšla v Parizu. Vi veljate na Poljskem za glavnega predstavnika mladih pisateljev. Napadi na Vašo knjigo nas zanimajo, ker kažejo na neko nesoglasje in spor. Radi bi vedeli, v čem je po Vašem mnenju korenina tega spora.

Povsem naravno je, da so v totalitarnih državah politiki in pisatelji na nasprotnih bregovih.

Katera država je po Vaše totalitarna?

Po moje je totalitarna država uresničenje neke ideologije neglede na metode, s katerimi se to doseže.

Ali se boste vrnili na Poljsko?

Vsekakor in neglede na morebitne posledice.

V čem je nesoglasje med Vašim pisanjem in med linijo, ki jo v književnosti predpisuje socialistični realizem?

Povsem jasno je, da pojem »socialistični realizem« nima nikakšnega smisla. V književnosti ni realizma ali neorealizma. Kultura je ena sama in nedeljiva.

Kateri pisatelji so Vam najbolj všeč in kateri so najbolj vplivali na Vas? Ne vem, kateri pisatelji so vplivali name. Gotovo mi je med vsemi najbolj všeč Dostojevski. Če človek bere »Besek«, ima vtis da niti Köstler, niti Orwell nista šla delj kakor Dostojevski.

Ali na Poljskem zelo cenite tudi kakšne sodobne ruske pisatelje?

Ne mogel bi našteti imen, toda če so v Rusiji dobri pisatelji, bi že spričo krute življenjske izkušnje lahko ustvarili veliko književnost. Jaz imam zaupanje vanje.

»Liternaturna Gazeta« je označila Vašo knjigo za »puhli realizem« v nasprotju s »socialističnim« realizmom. Kaj sodite o tej oznaki?

Literarnih kritik, ki jih prinaša »Literaturnaja Gazeta«, ne morem vzeti resno. Zato ni važno, če piše o meni dobro ali slabo.

Ali mislite, da boste smeli na Poljskem še pisati in da boste imeli kot pisatelj kaj vpliva?

Ne smemo precenjevati vpliva v književnosti. Ko se bom vrnil na Poljsko, bom vsekakor še pisal.

Ali mislite, da boste smeli na Poljskem še objavljati svoja dela?

Ne morem prerokovati. Književniki socialističnega realizma so kar naprej napovedovali dogodke, ki pa so bili potem popolnoma drugačni.

Čemu se hočete vrniti na Poljsko, ko pa pravite, da je Poljska totalitarna država in dvomite, da bi mogli tam svobodno izpovedovati svoje misli in svoje prepričanje?

Pisatelj brez domovine nič ne pomeni. Poljska je za pisatelja izredna dežela in vredno je sprejeti nase kakršnekoli posledice, samo da lahko v njej živiš in jo opazuješ.

Ali mislite, da je totalitarizem na Poljskem po letu 1956 kaj popustil? Vsekakor.

Se čutite osamljeni med poljskimi književniki? So med mladimi pisatelji tudi takšni, ki podobno mislijo, kakor Vi?

Ne mogel bi reči, če sem osamljen ali ne. Mislim, da je za Poljsko tragično pomanjkanje tega, kar imenujemo generacijo, to je rodu, ki bi imel skupne ideje, za katere bi se bilo vredno boriti. Zdaj nas v bistvu družijo le razočaranja. Razočaranje pa ne zadošča za akcijo, in rod brez akcije ni subjekt, temveč objekt.

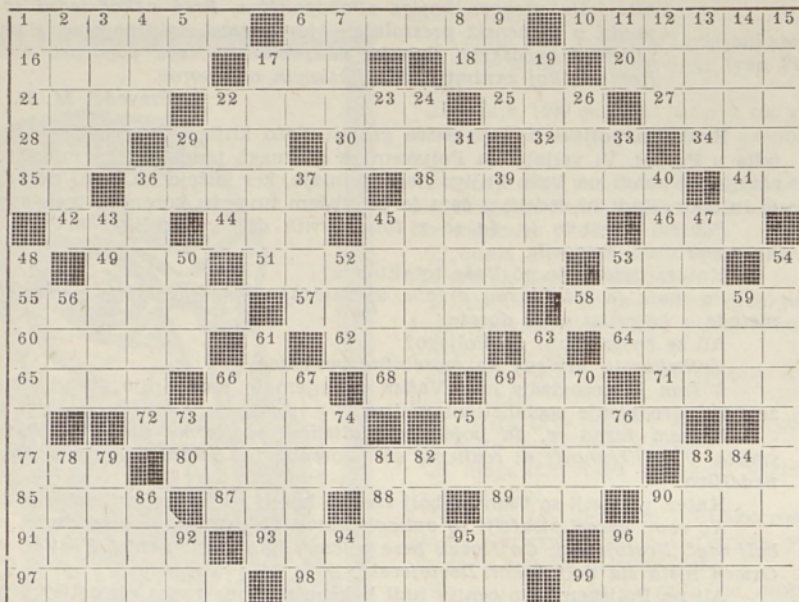
Vaše obnašanje pri tem pogovoru kaže veliko nezaupanje. Vaši odgovori so rezki in niste hoteli niti dovoliti, da bi Vas slikali. To je vsekakor zelo značilno.

Zelo bi mi bilo hudo, če bi v tem nezaupanju videli kakšno pozérstvo. Tu pri vas na Zahodu najgloblje čutim zlasti eno, to je, da Vam ne morem dopovedati, kaj tam na drugi strani čutimo. To je najbolj tragično. Razumniki, ki jih tukaj srečujem, so zame razumniki, ki gledajo na vse dogajanje na svetu izključno iz nekega svojega moralnega stališča, nimajo pa tistih strahotnih vsakdanjih izkušenj, ki jih imamo mi. In zato imam vtis, da jim ne morem ničesar tako dopovedati, da bi me razumeli. Če bi jim na primer povedal, da so pri nas najlepše delavčeve sanje tiste, kako bi se napil, da bi pozabil nase za nekaj ur ali celo za vedno, mi ne bi verjeli. A vendar je to čista resnica. Nesreča človeka, živečega v totalitarni državi, je zavest, da je njegov lastni jaz smešen in grotesken, da ne sme niti sanjati, da ne sme imeti niti želja, da zanj velja druga morala kot za voditelje, da ne more nič storiti proti svinjarijam, ki so vsepovsod okrog njega. In ta mučna zavest ga nikdar ne zapusti...

ZA KRATEK ČAS

KRIŽANKA

(50 točk)

Vodoravno: 1. izletniška točka blizu Repentabra; 6. pirenejska država; 10. presajena mladika; 16. grški junak, o-zvezdje; 17. del voza; 18. medmet; 20. gre na božjo pot; 21. železniška postaja pri Litiji; 22. goduje 30. novembra; 25. živi v morju; 27. narod v južni Afriki; 28. žensko ime; 29. nebesni pojav sonca in lune; 30. abesinsko pristanišče; 32. surovina; 34. rabi za tvorbo železnika; 35. vrsta žita; 36. lesena postelja v planinski koči; 38. prvo umetniško delo; 41. kazalni zaimек; 42. pred-ujem, nadav; 44. zelenica; 45. vas v Brdih; 46. kazalni zaimек; 49. sta Iliada in Odiseja; 51. trinoštvo; 53. votlo drevo, panj; 55. reka v Srbiji; 57. širokovestna, popustljiva; 58. moško ime; 60. služabnik; 62. loščilo (rod.); 64. pristanišče v Baltiškem morju; 65. jo pri-nese noč; 66. ga polnimo tudi z vinsko kapljico; 68. samoglasnika v besedi pod 20. vodoravno; 69. nedoločni zaimек; 71. večji kraj ob železniški progi blizu Beograda; 72. ženski glas; 75. izpusti-tev; 77. razjeda železo; 80. renesančni umetnik; 83. mož, čigar žena se je spre-menila v solnat steber; 85. podič za su-šenje; 87. oteklina na lišajnem obrazu; 88. števnik; 89. pralni prašek; 90. je važnejše kot jesti; 91. vonj, duh; 93. vodni šport (rod.); 96. naš bližnji; 97. glavno mesto Filipinov; 98. orkester iz violine, kitare in harmonike; 99. središče zamejskih Slovencev.

Navpično: 1. ima opravilo z voli; 2. južno sadje; 3. goduje 19. novembra; 4. znan po vesoljnem potopu; 5. veznik; 6. pogan; 7. nejevoljno; 8. skrajni del suhe zemlje, konica; 9. umetnost (lat.); 11. ploskovna mera; 12. vrsta hrasta; 13. zavarovan zoper nalezljive bolezni; 14. grajati; 15. pesem, spev; 17. časov-

ni prislov; 19. nanje pokleknemo; 22. ime argonavtske ladje; 23. za pol to-na nižji glas od »e«; 24. država na dalj-nem Vzhodu; 26. sprememba; 29. avto-mobilska kratica za Modeno; 31. hi-trost; 33. osebno povratni zaimек; 36. nedavno umrli grški državnik; 37. po-litično zatočišče; 39. vežba; 40. franco-ski finančni strokovnjak pred revoluci-jo; 43. prva beseda znane okrožnice Leona XIII.; 45. poživilo s hranilno vrednostjo; 47. mu; 48. nizozemsko pri-stanišče; 50. latinski pozdrav; 52. izora-na zemlja; 53. človek (italijanski pesniški izraz); 54. pravljичni pogreznjeni del sveta; 56. medmet; 59. ustanovitelj Ri-ma; 61. človek brez pameti (rod. mn.); 63. ostanek pri gorenju (rod.); 66. ko si v trdnem snu; 67. glagolska oblika od dahniti; 69. je posebno potrebna mla-dini; 70. rimski diktator; 73. avtomobil-ska znakma; 74. nikalnica; 75. veznik; 76. oblika glagola biti; 78. žensko ime; 79. svetopisemska oseba; 81. žensko ime; 82. država v Indokini; 83. črti, progi; 84. oče (pri Župančiču in Ketteju); 86. pri-jatelj (fr.); 90. zelenjava in začimba; 92. aluminij; 94. svojeročno; 95. avto-mobilska kratica za Nizozemsko; 96. oblika pomožnega glagola.

DOPOLNILNICA

(10 točk)

N I — — — — —
 — N I — — — — —
 — — N I — — — — —
 — — — — N I — — — — —
 — — — — — N I — — — — —
 — — — — — — N I — — — — —
 — — — — — — — N I — — — — —
 — — — — — — — — N I — — — — —

evropska država
 pobuda

kjer ponikne ponikalnica
 zdravilišče
 država, ki ima glavno mesto Kabul
 kasen prihod
 tekstilna tovarna
 član odbora
 pripadniki države

REŠITVE IZ ZADNJE ŠTEVILKE

OBRAČUN

Iz vsake vrste vzamemo črko, ki nam jo pokaže številka in dobimo: Čisti računi — dobri prijatelji!

POSETNICA

Gorenjski slavček.

SPOMENIK

LJUBLJANA
 OGLEDALCE
 JAKOBINEC
 ZGODOVINA
 ENCIKLIKA
 BALISTIKA
 ROMANTIKA
 ANALFABET
 TERMOPILE
 UKRAJINEC
 ŽUŽEMBERG

Prve črke navzdol dajo ime in priimek tragično preminulega goriškega pevcu in pevovodje Lojze Bratuž.

KONJICEK

Pošten človek vse laže pretrpi nego očitek, da je izdajalec svojega naroda. (Fr. Levstik)

POPOTNI ZAPISKI

Popotnik se je ustavil v Doberdolu.

ODGOVORI

1. Dromedar.
2. Lev, orel, vrtnica.
3. Pol človek, pol konj.
4. Korund.
5. Iz premoga.
6. Karpati.
7. Jakobu — Božji borec.
8. Zbirka posušenih rastlin in znanstvene svrhe.
10. Harpune.
11. Anglijo z vsemi njenimi kolonijami.
12. Jakob (Rahelo).
13. Herkul.
14. Aleksander.
15. Uničenje zmaja.
16. Strelo.
17. V prvi knjigi Mojzesovi.
18. Liriko, epiko in dramatiko.
19. Govedo, ovce, koze, kamele.
20. Z Ludvikom XVI., kralj Jožef II.

Vse uganke 4. številke je pravilno rešil in bil izžreban, da prejme knjižno nagrado g. Joško Bratina, Gorica.

Ugankarsko stran urejuje dr. Iv. Artač.

(Nadaljevanje z 2. strani platnic)

žañani, pozneje pa so se v vedno večjem številu pridružili tudi Goričani. Lansko leto jih je bilo z nami v Marijinem Celju že sto in letos jih pojde z nami v Lurd kar 240.

Sedaj kronološko povejte, na kolikih in katerih božjih poteh se je v teh letih glasila naša molitev in naša pesem?

Suho naštevanje je malo prijazna zadeva in vendar je treba, ker že hočete: 1950 v Rim — udeležba 400; 1951 na Barbano — udeležba 2000; 1952 v Padovo - Benetke — udeležba 1800; 1953 h Gospe Sveti — udeležba 550; 1954 na goro Berico — udeležba 700. 1955 h Gospe Sveti - Šmihel na Koroškem — udeležba 650; 1957 v Oropo — udeležba 400; 1958 v Marijino Celje — udeležba 720; 1958 v Lurd — udeležba 1000 — romanju v Lurd se pridruži 180 Korošcev. Prva leta po Rimu smo bolj tipali in organizacijsko so bila naša potovanja kaj preprosta in skromna. Od Marijinega leta 1951 (Gora Berico) pa postajajo naša romanja veliki prazniki, o katerih bodo še zanamci lahko marsikaj lepega brali. Izbrali smo te kraje in ne drugih pač zato, ker Koroška vedno vabi; tu in tam pa so bile tudi izredne obletnice kakor v Oropi, Marijnem Celju, Lurdu. V Slovenijo nismo šli, ker ne moremo premagati tehničnih težav, saj na primer na Brezjah ne bi bili kot romarji v edini gostilni niti čez dan dovolj postreženi, za prenočevanje velikih romarskih skupin pa bi nastale izredne težave.

Katero romanje je bilo po vašem mnenju duhovno najbolj bogato, katero je bilo v vsakem oziru najlepše?

To bi morali povprašati udeležence (in ne bi bila odveč na primer po Lurdu javna anketa). Duhovna stran romanja se da težko presoditi, to je znano le vsevednemu Bogu. Zase sem mnenja, da je božja pot v Oropi najbolj mirna, zbrana in za pravega romarja v vsakem oziru najbolj privlačna. Če prav gledam, smo tam naše skupne pobožnosti najlepše opravili. Ves kraj je že tako postavljen in vse v tem piemontskem romarskem središču po domačih duhovnikih tako urejeno, da je duhov-

ni uspeh romanja pri ljudeh dobre volje skoro zagotovljen. — Romanje, ki je najlepše uspelo kljub težavam in na katerega imajo številni udeleženci prav lepe spomine pa je naša božja pot Marijino Celje. Že sama pot, da o romarski točki ne govorim, je bila za veliko večino pravo odkritje. Ni jih malo, ki so že izrazili željo, naj bi še kdaj obiskali one lepe kraje blizu Semmeringa.

Tudi o težavah nam še kaj povejte, saj vsi vemo, kako nastane včasih s prevozi na Repentabor ali na naš skupni marijanski praznik v septembru na Opčine težava.

O težavah bi kar molčali, ker jih je preveč in pisanje o težavah ni prav nič privlačno. Rečem le to, ne samo težave, ki jih pri nobenem človeškem delu ne manjka, prave žrtve so bile in so podlaga naših skupnih božjih poti. In niso zadele samo organizatorjev, ampak v neki meri prav vse udeležence. Naša sreča je, da je že po krščanski tradiciji vsako romanje vzeto kot pokora. To romarji vedo in se težav skupne božje poti ne bojijo. Znano mi je, da jih je med našimi letošnjimi romarji v Lurd zelo veliko, ki so bili z nami na vseh dosedanjih božjih poteh.

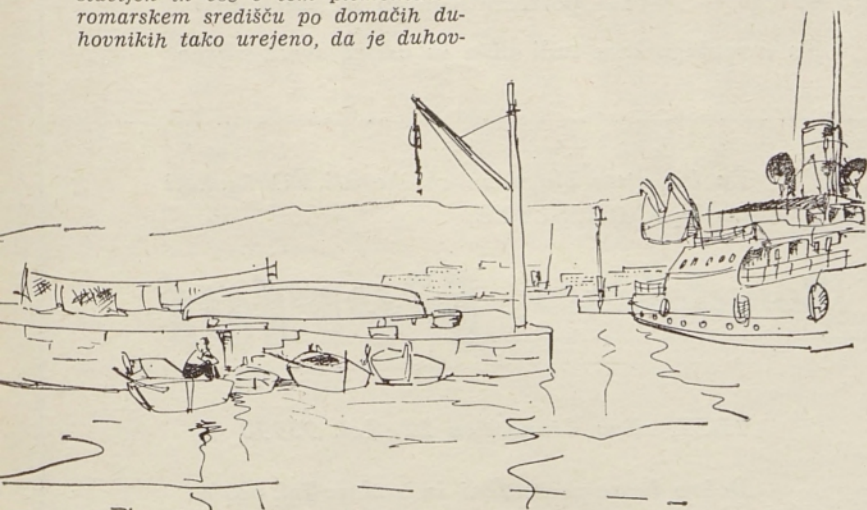
Letos gremo tedaj v Lurd, kjer bomo ob stoletnici Marijine slave pred vsem svetom zastopali naš slovenski narod. To bo verjetno pravi višek vseh praznikov, ki jih je Primorska v povojnem času doživela na božjih poteh.

Srečno potuj, naše verno ljudstvo, po lepem božjem svetu in mu z našo molitvijo in pesmijo veselo oznanjuj, da živimo ob mejah zaslužjene Slovenije verni, zavedni in svobodni Slovenci!

PROŠNJA

Vljudno prosimo, da bi poravnali naročnino. Plačajte po možnosti do konca leta. Denar lahko pošljete po položnici, ki Vam jo prilagamo, ali pa po poštni nakaznici. Poverjenike lepo prosimo, da bi sproti pobirali naročnino, da bomo lahko tudi mi svoje obveznosti poravnali.

Uprava

Literarni pogovori

Zemlja. Še vedno manjka Vašim pesmim oblikovne dovršenosti. Že Vam zazveni pesem, a naenkrat razbije harmonijo beseda, ki je trda in ne spada v verz. Pogosto je napačno ali prisiljeno naglašen zlog. Pesem »Za cilje« je po zamisli dobra, razbije pa poezijo verz — »iz trhlil dilj,« —. Nepravilno, nepoetično! In tudi kasneje še pesem ni povsem dognana in logično zaključena. Drugi del pesmi »Pismo« je mnogo boljši kot prvi del. Prvi del je preveč prozaičen po izrazu in ritmu. Tudi v pesmi »Adijo!« ko pojete:

moja struna
kmalu, kmalu počí,
— je že!

je premalo izdelana. Vse preveč pripovedovanje!

Pesem »V drugo leto« pa spominja preveč na Puškinovo pesem. Pa tudi če bi bila pesem originalna, je romantični izraz vendar predaleč za nami. »Lahek omah« ni pesem. »Omah!« Kaj naj bi bilo to? Beseda se ponavlja tudi v pesmi. Tudi rime so nemogoče: na mah, dah, omah... Svetoval bi: Berite dobre, najboljše slovenske moderne pesmi. In ko napišete pesem, jo pustite nekaj časa, potem jo znova berite. Mora biti vsestransko dovršena, potem jo šele objavite!

P. V. Vaša črtica »Opušćanje« je prijetna in tudi doživeta. Oblikovno pa je še tu in tam nedodelana. Preberite jo še enkrat in črtajte vse tisto, kar je pregostobesedno. Pošljite jo za prihodnjo številko. Ali pa če imate kaj drugega. Drugi del je malo nejasen. Vsekakor pa bi morali razpoloženje glavne junakinje stopnjevati, stopnjevati, da pride potem tisti preobrat toliko bolj nenadno in nepričakovano. Prav to je bistveno za novelo. — Čakam novo pošiljko.

N. M. Vaša črtica pride na vrsto. Jezik je lep, motiv ste našli v svetu malih junakov. To je tako hvaležno polje! Skušajte se malo poglobiti v mlado duševnost. Berite najboljše mladinske pisatelje — vem, da nam boste še kaj poslali.

ZARKO, vem, da je pomlad in da jo doživljaš. Razumem tudi, da te je ljubezen vsega prevzela. Daješ si duška s tem, da pišeš pesmi, ker te že ona ne pogleda. Seveda, seveda! Toda, ne poj takih pesmi! Preveč grobe so. Tvoje čustvo je tako neskončno lepo, tako čisto — verzi pa tako brutalni. Lepo zapoj! Naj bo verz odraz tvojega čistelega srca in tvoje mladosti, ki je tako lepa.

E. Z. Vendar je spet nekdo zajel snov v tovarni tržaškega zaledja. V njej je toliko naših ljudi, vsak s svojo mislijo, bolečino in srečo. Tematike sem bil res vesel. Toda, žal, se Vam je potem zgodba tako razvlekla, da ves dogodek povsem zbledi. Še pišite, isto snov obdelujte. Le jezik in slog izboljšajte in dogodke osredotočite! Potem pošljite.

Jože Peterlin

Za dobro voljo

Oče uči sinčka usmiljenja.

»Viđiš Slavko, ta ubogi deček nima ne očka ne mame. Nobenega. Niti sestričen niti bratrancev, ne tet ne stricev. Ali mu nočeš darovati kaj za božič?«

»Ja, očka. Dajmo mu teto Hedvigo.«

***

»Očka, zakaj si se poročil z mamo?«

»O Bog, ne razbijaj si še ti glave s tem vprašanjem!«

***

Direktor se ves jezen zapodi v pisarno, kjer je njegov podrejeni.

»Zlomka! Neštetokrat sem vam že rekel, da med delom ne žvižgajte!«

Uslužbenec pa mirno:

»Oprostite, saj sploh nisem delal. Samo žvižgal sem.«

***

»Go-go-gos-gos-podična! Ho-ho-čete popopostati mo-mo-moja že-že-žena?«

»Oh, gospod — toda to je prišlo tako naglo!«

***

Znamenitega afriškega lovca so nekoč vprašali ali je lov na tigre res tak čudovit užitek.

»Dokler vi gonite tigra, je prekrasno, kadar pa tiger goni vas, lahko postane vsa zadeva neprijetna.«

***

Francoski filmski igralec Eddie Constantine, za katerega pravijo, da je »očarljivo grd«, mora na račun obraza marsjkatero preslišati.

»Ali veš,« ga je pred kratkim ogovoril Yves Montand. »Včeraj mi je nekdo rekel, da sem ti podoben.«

»Tako,« se je začudil Constantine. »In kaj si mu odgovoril?«

»Nič,« je dejal Montand; »bil je mnogo večji in močnejši od mene.«

***

Sodnik obtožencu, ki je bil že neštetokrat pred njim:

»Upam, da se ne bova videla več na sodišču« pravi v dobri veri misleč, da obtoženec ne bo več kradel.

Obtoženec pa ves začuden:

»Kaj, gospod sodnik! Greste že v pokoj?«

***

Profesor sprašuje dijaka:

»Katera je glavna oseba v Tolstojem romanu Vojna in mir?«

Dijak v zadregi molči in z njim ves razred. V zadnji klopi pa se sliši:

»Mel Ferrer!«

***

Mlad pesnik je vprašal slavnega pesnika Edwina Arlingtona Robinsona:

»Katera je najpomembnejša lastnost za mladega pesnika?«

In Robinson govoreč iz lastne izkušnje: »Imeti malo apetita.«

***

Sinček staršem, ki se naglo odpravljajo na kliniko:

»In kaj naj naredim, če pride štorčlja preden se vi vrnete?«

Mladika prihaja v slovenske družine, na vas in v mesto.

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v Mladiki!

Ko gradite ali prenavljate svoje domove, se oglasite v trgovini

JOSIP TERČON
NABREŽINA

Dobili boste v zalogi najboljše železno in stavbno gradivo

Lepo izbiro različnega blaga boste našli v manufaktorni trgovini v Nabrežini:

Stanko Košmina

Prijazno boste postreženi in z nakupom zadovoljni

Trgovina svežih in izbranih jedi

Pavla Ažman

Trst, Ulica Vignetti 9

Vam postreže solidno in zadovoljivo.

Na razpolago ima tudi pivo in druge sveže pijače

Ko kupujete blago za obleke ali kakršnokoli podlogo, OBIŠČITE

Manufaktura Pertot

TRST, ulica Ginnastica 22, Tel. 95998

Dobro boste postreženi in zadovoljni boste